

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ EĞİTİMSEL
DRAMA UYGULAMA YETERLİKLERİ İLE YARATICI DRAMA
DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Harun DÜNDAR

Niğde

Temmuz, 2018

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ EĞİTİMSEL
DRAMA UYGULAMA YETERLİKLERİ İLE YARATICI DRAMA
DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Harun DÜNDAR

Danışman: Doç. Dr. Salih USLU

Niğde

Temmuz, 2018

YEMİN METNİ

Yüksek lisans projesi/tezi/-Doktora tezi olarak sunduğum “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Eğitimsel Drama Uygulama Yeterlikleri İle Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumları” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde tez yazım kılavuzuna uygun olarak tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.
(11.07.2018)

Harun DÜNDAR

JÜRİ ONAY SAYFASI

ONAY SAYFASI

Dr.Öğr.Üyesi SALİH USLU danışmanlığında HARUN DÜNDAR tarafından hazırlanan “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Eğitimsel Drama Uygulama Yeterlikleri İle Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumları” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

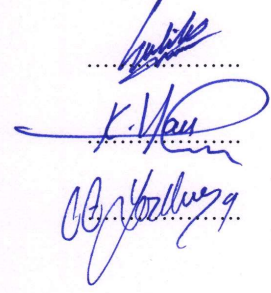
11 / 07 / 2018

JÜRİ :

Danışman : Doç. Dr. SALİH USLU

Üye : Prof. Dr. Kubilay YAZICI

Üye : Doç. Dr. Cemil Cahit YEŞİLBURSA

ONAY :

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun ..... Tarih ve ..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Gökhan ÖZDEMİR
Enstitü Müdür V.

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ EĞİTİMSEL DRAMA UYGULAMA YETERLİKLERİ İLE YARATICI DRAMA DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARI

DÜNDAR, Harun

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Salih USLU

Temmuz 2018, 78 sayfa

Bu araştırmada Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesinde öğrenim görmekte olan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitimsel drama uygulama yeterlikleri ile yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. İlişkisel tarama modeliyle yürütülen bu araştırmanın çalışma grubunu, gönüllülük esasına göre araştırmaya katılan 183 sosyal bilgiler öğretmen adayı oluşturmaktadır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitimsel drama yeterlikleri ile yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarının belirlenmesinde veri toplama aracı olarak Karadağ, Korkmaz, Çalışkan ve Yüksel (2008) tarafından geliştirilen “Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliği Ölçeği” ve Adıgüzel (2007) tarafından geliştirilen “Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen veriler SPSS 24.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizinde; eğitimsel drama yeterlikleri ile yaratıcı drama dersine yönelik tutumlara ilişkin verilen cevaplar değerlendirilirken; Bağımsız örneklem için t-Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Pearson Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgularda, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine yönelik tutumları ile eğitimsel drama uygulama yeterlikleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Eğitimsel drama uygulama yeterliği ile yaratıcı drama dersine yönelik tutum arasında orta düzeyde pozitif yönlü; eğitimsel drama uygulama yeterliği ölçeğinin alt boyutları olan dramayı planlama yeterliği, drama sürecini gerçekleştirme yeterliği ve drama sürecini değerlendirme yeterliği ile yaratıcı drama dersine yönelik tutum arasında yüksek seviyede pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcı drama, eğitimsel drama, öğretmen adayı.

ABSTRACT
MASTER'S THESIS

SOCIAL STUDIES EDUCATIONAL DRAMA APPLICATION
QUALIFICATIONS OF TEACHER CANDIDATES AND CREATIVE DRAMA
DIRECTIONS FOR THE COURSE

DÜNDAR, Harun

Department of Turkish and Social Sciences Education

Thesis Advisor: Assistant Professor Salih USLU

July 2018, 78 Pages

The aim of this study is to examine social studies preservice teachers' attitudes toward educational drama competencies and creative drama who study at Niğde Ömer Halisdemir University. The study group of this research conducted by the relational screening model constitute 183 social studies preservice teacher participating in the survey on the basis of volunteerism. As a means of collecting data in determining social education preservice teachers' attitudes towards educational drama sufficiencies and creative drama lessons were used "Educational Drama Application Efficiency Scale "developed by Karadağ, Korkmaz, Çalışkan, Yüksel(2008) and "Creative Drama Attitude Scale" developed by Adıgüzel (2007). Datas obtained by study is analyzed with SPSS 24.0 package program. In the analysis of data; evaluating answers about educational drama sufficiencies and opinions about attitudes towards creative drama lecture T-test for independent samples, one-way anaysis of Variance(ANOVA),Pearson Correlation Coefficient is used. According to findings obtained as a result of study, it has been detected that there is a significant relation statistically between social studies preservice teachers' attitudes towards creative drama lecture and educational drama application sufficiencies. It has been confirmed that there is moderate positive relation between educational drama applications sufficiencies and attitudes towards creative drama lecture; high level positive significant relation among the sufficiency of planning drama which is sub-dimensions of the scale of the educational drama applications sufficiency, sufficiency of drama process and sufficiency of evaluation of the drama process and opinions about attitudes towards creative drama lecture.

Key Words: Creative drama, educational drama, preservice teacher

ÖN SÖZ

Araştırmanın her aşamasında akademik tecrübelerini benimle paylaşan, rehberlik eden, araştırmanın yürütülmesi ve yazıya dökülmesi aşamasında çalışmama yol gösteren ve katkıda bulunan, göstermiş olduğu anlayış ve yardımlarından değerli hocam ve danışmanım sayın Doç. Dr. Salih USLU'ya şükranlarımı ve saygılarımı sunarım.

Hayatımın her döneminde olduğu gibi bu dönemde de tüm sıkıntıları ve mutlulukları benimle paylaşan, maddi manevi desteklerini bir an olsun esirgemeyen ve beni bu zamana getiren canım Aileme teşekkürü borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	x
KISALTMALAR LİSTESİ	xii
EKLER LİSTESİ	xiii

I. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.5. Varsayımlar	4

II. BÖLÜM

İLGİLİ ALAN YAZIN

2.1. Genel Olarak Drama Kavramı	5
2.1.1. Drama İle İlgili Kavramlar	5
2.1.1.1. Yaratıcılık	5
2.1.1.2. Metaksis	6
2.1.1.3. Etkileşim	6
2.1.1.4. Duygudaşlık	7
2.1.2. Drama Yöntemi İçinde Kullanılan Teknikler	7
2.1.2.1. Kukla Draması	7
2.1.2.2. Pantomim (Sözsüz Oyun)	8
2.1.2.3. Parmak Oyunu	8
2.1.2.4. Yaratıcı Hikâye Çalışmaları	8
2.1.3. Dramanın Amacı	9

2.1.4. Drama Yönteminin Yararları	10
2.2. Eğitimsel Drama Kavramı	11
2.2.1. Eğitimsel Dramanın Önemi	12
2.2.2. Eğitimsel Dramanın Amaçları	12
2.2.3. Eğitimsel Dramayı Gerektiren Nedenler	13
2.2.4. Eğitimsel Dramanın Sağlayabileceği Faydalar	14
2.2.5. Eğitimsel Dramanın Sınırlılıkları	14
2.3. Yaratıcı Drama Kavramı	15
2.3.1. Yaratıcı Dramanın Amaçları	15
2.3.2. Yaratıcı Dramanın Özellikleri	16
2.3.3. Yaratıcı Drama Kullanımının Yararları	17
2.3.4. Yaratıcı Dramanın Temel Bileşenleri	18
2.3.4.1. Drama Lideri	18
2.3.4.2. Katılımcılar	19
2.3.4.3. Mekan	19
2.3.4.4. Konu	20
2.3.5. Yaratıcı Dramanın Aşamaları	20
2.3.5.1. Isınma Aşaması	20
2.3.5.2. Canlandırma (Asıl Oyun) Aşaması	21
2.3.5.3. Rahatlama Aşaması	22
2.3.5.4. Değerlendirme Aşaması	23
2.3.6. Yaratıcı Dramanın Boyutları	23
2.3.6.1. Sanat Boyutu	24
2.3.6.2. Psikoloji Boyutu	24
2.3.6.3. Eğitim Boyutu	25
2.3.6.4. Sosyalleşme Boyutu	25
2.4. Sosyal Bilgiler Dersinde Drama	26
2.4.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Eğitimsel Drama	27
2.4.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Drama	28
2.5. İlgili Araştırmalar	29

III. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	34
3.2. Çalışma Grubu	34
3.3. Veri Toplama Araçları	36
3.4. Verilerin Toplanması	37
3.5. Verilerin Analizi	37

IV. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.1. Katılımcıların Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliğine İlişkin Tutumlarına Göre Bulgu ve Yorumlar	39
4.1.1. Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliğine İlişkin Tutumlarına Ait Bulgu ve Yorumlar	41
4.1.2. Katılımcıların Daha Önce Drama Eğitimi Alma Durumuna Göre Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliğine İlişkin Tutumlarına Ait Bulgu ve Yorumlar	42
4.1.3. Katılımcıların Tiyatro-Sinema Gibi Etkinliklere Katılma Durumuna Göre Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliğine İlişkin Tutumlarına Ait Bulgu ve Yorumlar	43
4.1.4. Katılımcıların Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliğine İlişkin Görüşlerine Ait Bulgu ve Yorumlar	44
4.1.5. Katılımcıların Öğrenim Görmekte Oldukları Sınıf Düzeyine Göre Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliğine İlişkin Tutumlarına Ait Bulgu ve Yorumlar	45
4.2. Katılımcıların Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar	47
4.2.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Katılımcıların Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumlarına Ait Bulgu ve Yorumlar	49
4.2.2. Katılımcıların Lisans Eğitiminden Önce Drama Eğitimi Alma Durumuna Göre Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumlarına Ait Bulgu ve Yorumlar	49

4.2.3. Katılımcıların Tiyatro-Sinema Gibi Etkinlikleri İzleme Durumlarına Göre Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumlarına Ait Bulgu ve Yorumlar	50
4.2.4. Katılımcıların Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumlarına Ait Bulgu ve Yorumlar	51
4.2.5. Katılımcıların Sınıf Değişkenine Göre Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumlarına Ait Bulgu ve Yorumlar	51
4.3. Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği İle Eğitimsel Drama Uygulama Yeterlikleri Ölçeği ve Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon Analizi	52

V. BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma	54
5.2. Öneriler	59
5.2.1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler	59
5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	60
KAYNAKÇA	61
EKLER	70
ÖZGEÇMİŞ	78

Tablo No	TABLolar LİSTESİ	Sayfa No
Tablo 1.	Çalışma Grubunun Demografik Niteliklere İlişkin Betimsel Veriler	34
Tablo 2.	Katılımcıların Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliğine Yönelik Tutumlarına İlişkin Betimsel Veriler	40
Tablo 3.	Cinsiyet Değişkenine Göre Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliğine İlişkin Tutumların Dağılımı	41
Tablo 4.	Daha Önce Drama Eğitimi Alma Durumuna Göre Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliğine İlişkin Tutumların Dağılımı	42
Tablo 5.	Tiyatro-Sinema Gibi Etkinlikleri İzleme Durumuna Göre Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliğine İlişkin Tutumların Dağılımı	43
Tablo 6.	Mezun Olunan Lise Türüne Göre Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliğine İlişkin Tutumların Dağılımı	44
Tablo 7.	Sınıf Değişkenine Göre Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliğine İlişkin Tutumların Dağılımı	46
Tablo 8.	Katılımcıların Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Betimsel Veriler	48
Tablo 9.	Cinsiyet Değişkenine Göre Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumların Dağılımı.....	49
Tablo 10.	Lisans Eğitiminden Önce Drama Eğitimi Alma Durumuna Göre Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumların Dağılımı	50
Tablo 11.	Tiyatro-Sinema Gibi Etkinliklere Katılma Durumuna Göre Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumların Dağılımı	50
Tablo 12.	Mezun Olunan Lise Türüne Göre Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumların Dağılımı	51
Tablo 13.	Sınıf Değişkenine Göre Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumların Dağılımı.....	51
Tablo 14.	Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği ile Eğitimsel Drama Uygulama Yeterlikleri Ölçeğine Verilen Cevaplara İlişkin Pearson Korelasyon Katsayıları	52

KISALTMALAR LİSTESİ

%	: Yüzde
$\bar{x}$	: Ortalama
n	: Frekans
p	: Anlamlılık değeri
sd	: Serbetlik Derecesi
ss	: Standart Sapma

EKLER LİSTESİ

Sayfa No

Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği İzni	70
Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliği Ölçeği İzni	71
Anket Uygulama İzni	72

I. BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumuna, amacına, önemine sınırlılıkları ve varsayımlarına yer verilmiştir

1.1. Problem Durumu

Dünyadaki teknolojik ve bilimsel durumun hızlı bir biçimde geliştiği, yenilendiği ve değiştiği bu zamanlarda; eğitim ve öğretiminde temel amacı bilimsel ve teknolojik değişimlere ayak uydurabilecek insanlar yetiştirmektir. Yaşanmışlıklardan yola çıkarak yaşantılar yaşanarak ve hissedilerek aktarılabilen bir biçimle beraber etrafına uyum sağlayabilen, problem çözebilen, kendini rahatlıkla ifade edebilen, iletişim kurabilen, lider kişi özelliğine sahip olabilen, karar verebilecek beceri kazanabilen ve yaratıcı bir kimliğe sahip kişiler yetiştirmek mümkün olabilmektedir. Ayrıca yaratıcı drama ile kişiler, sorunları çözmekte, hızlı düşünmekte, oluşan problemlere çözüm üretmekte ve etkin bir şekilde karar verebilmektedirler. Yaratıcı drama kavramının eğitim üzerinde son derece önemli bir etkisinin olduğu söylenmektedir (Sarı, 2017: 1).

Teknolojik değişimlerin olduğu bu zamanda eğitimin de bu teknolojik değişimlere ayak uydurabilmesi için yenilenmesi gerekmektedir. Yenilenen eğitim programıyla beraber öğrenci, hazır bilgiyi elde eden değil de yeni öğrenebildiklerini yaşamlarıyla birlikte harmanlayarak, birleştirerek ve yeniden anlamlandırmaya çaba göstererek bilgiye ulaşabilmektedirler. Geleneksel eğitim-öğretim yöntemleriyle amaçlanan hedeflere ulaşılması oldukça zor olmaktadır. Geleneksel eğitim-öğretim yöntemleri arasında en fazla tercih edilen yöntem olan anlatım yönteminde, öğrenciler merkezde değil, daha çok öğretmenlerin merkezde olduğu bir öğrenim ortamı olduğu belirtilmektedir (Sarı, 2017: 1-2). Anlatım yönteminde öğreten kişi konuyu sözel olarak açıklamakta ve dinleyici de konuşmacının anlattığı konu hakkında not almakta ve dinlemektedir. İşte bu tür yöntemlerde öğrenciler pasif durumda olmakta ve derse katılımları oldukça az olduğu görülmektedir (Açıkgöz, 2000: 253). Yaratıcı drama kavramı kendi başına bir alan olmasıyla birlikte eğitim süreci içerisinde bir öğretim yöntemi olarak kullanılmakta ve son derece etkili sonuçlar verebilmektedir. Yaratıcı drama yöntemi, farklı teknikleri içerisinde barındırdığından bireylere olayı, duyguyu ve konuyu yaparak ve yaşayarak kendini hür bir şekilde ifade edebilmesi için birçok

seçenek sunabilmektedir (Sarı, 2017: 2). Yaratıcı drama farklı derslerde çeşitli yöntemler ile uygulanmaktadır. Kullanılan bu derslerin başında sosyal bilgiler dersi gelmektedir. Sosyal bilgiler dersinde drama yönteminin kullanılmasıyla tarihi bilgiler öğrenilebilmektedir.

Sosyal bilgiler dersi öğrencileri yaşam şartlarına hazırlamakta ve çocuklara sorumluluk duygusunu kazandırmayı amaçlamaktadır. Öğrencilere çok küçük yaşlarda öğrenmesi için anlatılan bilgilerin daha çok kalıcılık sağlaması ve bu bilgilerin yaşantı içerisinde etkili bir biçimde kullanılması, etkin bir şekilde kullanılabilen bir eğitim-öğretim yöntemiyle mümkün olmaktadır. Yaratıcı drama yöntemiyle birlikte bireyler, yaşamlarında yeni bilgileri daha sağlam ve kalıcı bir biçimde öğrenmesi mümkün olmaktadır. Eğitim-öğretim aşamasında öğrenilen bilgilerin kalıcı olması, bu bilgilerin günlük yaşamda kullanımını arttırmakta ve yaşamın içine iyice yerleşmektedir. Yaratıcı dramayla birlikte kişi farklı yaşantılar tanımakla birlikte saygı duymayı öğrenmektedir. Ayrıca yaratıcı drama bireylerde, bağımsız düşünmeyi, özgüven duygusunun gelişimini ve düşüncelerini özgürce ifade etmeyi de sağlamaktadır. Eğitim sürecinde kullanılan yaratıcı drama bireyin aktif olmasını ve iletişim becerilerinin olumlu bir şekilde gelişmesine imkân sağlamaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitimsel drama uygulama yeterlikleri ile yaratıcı drama dersine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmesidir. Bu temel amaç çerçevesinde:

1) Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitimsel drama uygulama yeterlikleri; cinsiyet, sınıf, daha önce drama eğitimi alma durumu, tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılma durumları mezun olunan lise türü değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?

2) Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine yönelik tutumları; cinsiyet, sınıf, daha önce drama eğitimi alma durumu tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılma durumları mezun olunan lise türü değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?

3) Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine yönelik tutumları; dramayı planlama yeterliği drama sürecini gerçekleştirme yeterliği drama sürecini değerlendirme yeterliğine göre istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır? Sorularına yanıt aranmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Öğrencilerin yaşama hazırlanmasında en önemli derslerin başında sosyal bilgiler dersi gelmektedir. Bu araştırma ile sosyal bilgiler öğretmen adaylarının günlük hayatlarında, sosyal hayat içerisindeki ilişkilerinde ve kendi gelişimleri için sarf ettikleri çaba gibi durumlarda yaratıcı drama kullanım ve eğitimsel drama uygulama yeterlik düzeylerinin önemine dikkat çekilmektedir.

Eğitimsel drama ve yaratıcı drama kavramları öğrencilere, öğretmenlere ve kişilere birçok konuda faydasının bulunduğu söylenmektedir. Drama öğretiminde yaparak yaşayarak öğrenme stilleri kullanıldığından hem öğretmen adaylarının gelişiminde hem de öğretmen adaylarının meslek yaşamlarında öğrencilerine eğitim verme aşamasında oldukça önemli bir yöntem olarak dikkat çekmektedir. Dramanın çağdaş öğretim yöntemi olması dışında eğitime ve bireye birçok önemli katkısının olduğunu söylemek mümkündür. Drama ile birlikte öğrencinin dikkati çekilebilmekte, dersin eğlenceli bir şekilde işlenmesine imkan sağlanabilmekte, bireylerin doğru ve anlaşılır iletişim kurmasını ve yeni öğrenme ortamlarının oluşmasını sağlamakta, empati kurma, doğaçlama yapabilme, beden dilini etkili bir şekilde kullanma, yaratıcı düşünmeyi sağlama, yaratıcılığı ve hayal gücünü geliştirmek gibi birçok faydası bulunmaktadır. Ayrıca drama kişilerde özgüven sağlama, aktif ve girişimci olmayı, risk alabilmeyi ve karar verme mekanizmasının gelişmesi gibi kazanımlarının olduğu da vurgulanmaktadır (Aslan, 2014: 3).

Yaşam piramidinde, drama ile birlikte edinilen yaşantılar piramidin tam ortasında bulunmakta ve duyu organlarının tümünün katıldığı bir öğrenme ortamına imkân sağlamaktadır. Duyu organlarının tümünün katıldığı bir öğrenme yönteminde öğrenciler, kalıcı ve iyi bilgiler öğrenebilmektedirler. Ayrıca drama ile birlikte öğrenciler yaşanmış ve yaşanma ihtimali olan olgularla yüz yüze gelerek gerçek hayata hazırlık yapabilmektedirler. Sevgi, saygı, korkuları yenme, öfkelenmeme, kıskançlık yapmama ve ilgili olma gibi duygularda kazanabilmektedirler. Bu duygulara sahip bireyler toplum içerisinde sağlıklı iletişim ve ilişki kurmakta, toplumla uyumlu bir şekilde yaşamakta ve adaletli olmak gibi faydalı kazanımlar elde etmektedir. Dramanın birçok faydasının olmasından dolayı, eğitim-öğretim hayatı içerisinde öğretmenlerce kullanılması yadsınamaz bir gerçek haline gelmektedir. Matematik, fen, sosyal bilgiler, vatandaşlık ve insan hakları, Türkçe, yabancı dil eğitimi, özel eğitim ve daha birçok eğitim alanında drama ve türevlerinden

faaydalanılmaktadır. Öğretmen adaylarının şahsi gelişimleri ve öğrencilerinin eğitimlerine katkı sağlayabilmek için drama uygulamalarını iyice öğrenmeleri ve bu konu hakkında geliştirici fikirler bulmaları gerekmektedir. Eğitim hayatında kendine güvenen, sınıf yönetimine hakim olabilen öğretmenler kazanabilmek adına drama konusunda öğretmen adaylarına gerekli eğitimler verilmesi oldukça önemli bir konudur (Altıntaş ve Kaya, 2012: 288). Literatürdeki çalışmalara bakıldığında öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine ilişkin tutumları ve eğitimsel drama yeterlikleri ile ilgili çalışmaların az olması ve bu çalışmanın eğitim-öğretim hayatına sağlayacağı katkı ve literatürdeki çalışmalara kaynak teşkil etmesinde dolayı oldukça önemlidir. Ayrıca bulgular, sonuç ve öneriler göz önüne alınarak eğitim-öğretim alanında bu konu hakkında iyileştirmeler yapılması ve gereken önlemlerin alınmasından ötürü eğitim hayatına ve literatüre katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırma;

1. 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören gönüllülük esasına göre araştırmaya katılan 183 sosyal bilgiler öğretmen adayı ile,
2. Yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği ve eğitimsel drama uygulama yeterliği ölçeği ile elde edilen veriler ile sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

Araştırmada;

- 1- Verileri toplamak için kullanılan ölçme araçlarının sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitimsel drama uygulama yeterlikleri ve yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarını ölçebilecek nitelikte olduğu,
- 2- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ölçme araçlarında yer alan maddelere samimi ve içtenlikle cevap verdikleri varsayılmıştır.

II. BÖLÜM

İLGİLİ ALAN YAZIN

2.1. Genel Olarak Drama Kavramı

Drama Yunanca “dran” sözcüğünden türeyen bir sözcüktür. Yunancada “Dran” sözcüğü olarak kullanılan drama yapmak, eylemek anlamlarına gelmektedir. Türkçede kullanılan acıklı olay anlamına gelen drama sözcüğü ise Fransızca kökenli drame sözcüğünden türetilmiştir. Aslında drama olgusu insanların yaşamları boyunca bütün hayatlarında yer aldığını söylemek mümkündür. Drama kavramı bireylerin hayatları boyunca devam eden bir olgudur. Bireylerin hayatları boyunca etraflarında olan biteni anlama ve her durumda verdikleri tepkilerde drama olarak tanımlanmaktadır. Bazı araştırmacılara göre drama sahne gibi yerlerde rol yaparak oynanan oyun olarak ta tanımlanmaktadır (Güler, 2015: 5).

2.1.1. Drama İle İlgili Kavramlar

Drama kavramının bazı kavramlarla bağlantısı olduğunu söylemek mümkündür. Bu bölümde dramanın ilişkili olduğu bazı kavramlara yer verilmektedir.

2.1.1.1. Yaratıcılık

Yaratıcılık kavramını ortaya çıkış şekline göre farklı türlerde tanımlanmaktadır. Yaratıcılık kavramı bireyin önceden yapmadığı şeyleri yapabilme dürtüsü, yeni düşünceleri kurabilmesi ve daha önceden ilişkiyi kurmadığı bazı ilişkiler arasındaki bağlantıyı kurabilmesi olarak ifade edilmektedir. Ayrıca farklı bir tanımda yaratıcılık kavramı; bireylerin hayatlarındaki boşlukları belirleyip bunlar hakkında yeni fikirler geliştirmesi, bu fikirleri farklı yöntemlerle deneyimlemesi ve çıkan sonuçları karşılaştırarak hayatına yön verebilmesi olarak ta tanımlanmaktadır. Bireylerin daha önceden yapmadığı her şeyi, farklı yöntemlerle yapması yaratıcılığın temel karakterlerindedir. (Demircan, 2002: 225).

Yaratıcılık kavramı, bireylerin hayatlarındaki problemleri çözmek için kullandıkları yöntemlere bağlı olabilmekte ve bu neden dolayı yöntem ve üretim birlikte düşünülmektedir. Yaratıcılık kavramı yöntem olarak düşünüldüğünde, insanların önceden yapmadıkları, uygulamadıkları düşünceler, yeni düşünceler arasındaki bağlantıyı görmek ve aynı konu üzerinde birden fazla düşünce geliştirme anlamına gelebilmektedir. Yaratıcılığın üretim üzerindeki en somut belirtileri sanat,

bilim ve yeni uygulamalar olarak açıklanmaktadır. İnsanlarda yaratıcı düşünce, çocuk yaşta etrafındaki objeleri tanımak için objelerle etkileşime girdiklerinde başlamaktadır. İnsanlar bebek yaşta etraflarında olan biteni incelemekte ve hayatını da buna göre şekillendirmektedir. İşte bebek yaştaki bu inceleme daha sonralarda bireylerde deneyim edinmeye ve yaratıcı düşünceler geliştirebilmeye imkân sağlamaktadır (Koç, 2009: 60-61).

2.1.1.2. Metaksis

Metaksis kavramı, drama süreci içerisindeki bireylerin hem gerçek olanın hem de oyun sürecinin bilincinde olması rolünü ve gerçek hayatını aklında tutması olarak tanımlanmaktadır. Drama süreci içerisindeki bireyler düşündükleri hayalleri paylaşmaktadırlar. Metaksis hayal dünyası ile gerçek dünyanın aynı anda akılda tutularak geçirilen süreçtir. Metaksis düşüncesinin temeli Boal'e dayanmaktadır. Boal, gerçek dünya ile hayal dünyasının aynı anda düşünülmesinin anlamsız olduğunu, gerçekte yaşanan olgular ile hayal dünyasında yaşananların birleşmesinin zor olacağını, hayal dünyasındaki yaşananlar mı yoksa gerçek hayatta yaşananlar mı üstünlük kuracağını belirsizliğinden bahsetmektedir. Genel olarak Boal bu tarz düşünceleriyle metaksis kavramında iki dünya arasındaki farklılıklar ya da benzerlikleri tartışarak sorgulamaktadır (Koç, 2009: 61).

2.1.1.3. Etkileşim

Etkileşim kavramı, farklı olguların aynı anda eylemlerini birlikte veya karşılıklı olarak birbirleriyle bağlantılı bir şekilde gerçekleştirmeleri olarak tanımlanmaktadır. Etkileşim insanların başka insanların yaptıkları olgulara katılım göstererek ya da onlara zıt bir şeyler yaparak o olguya dâhil olma süreci olarak ta belirtilmektedir. Etkileşim kavramında bireyler başka insanların yaptıkları eylemlere doğrudan ya katılmakta ya da zıt davranışlar sergileyerek bir etkinliğin birden fazla kişi tarafından yapılmaktadır (San, 1985: 99).

İlişki içerisinde bulunan bireylerin karşılıklı etkileşimlerinin ve iletişimlerinin olması hem bireysel hem de toplumsal açıdan oldukça önemlidir. Çok sayıda ilişki kuran bireyler ve grupların etkileşimleri de bulunmaktadır. Bireylerin sosyalleşebilmeleri için iletişim kurmaları gerekmektedir. Böylelikle iletişim kavramının etkileşim için oldukça önemli bir role sahip olduğunu söylemek mümkündür. Aslında etkileşim kavramı genel olarak insanların iletişim kurarken

başka insanlara duygularını, fikirlerini, hayallerini, kendi drama süreçlerine başkalarını katmaları, dramalarını başkalarıyla paylaşmaları, tutumlarını ve paylaştıkları düşünceleri farklı açılardan sorgulamaları olarak düşünülmektedir (Koç, 2009: 62)

2.1.1.4. Duygudaşlık (Empati)

İnsanların karşısındaki insanı fikirlerin benimseyerek onun yerine geçip ona kendisini göstermek sürecine duygudaşlık (empati) adı verilmektedir. Duygudaşlık kavramı bireylerin karşısındaki bireyin duygu ve düşüncelerin anlaması, benimsemesi ve onun yerine geçerek onun duygu ve düşüncelerini ona iletmesi olarak ifade edilmektedir. Duygudaşlık kavramı karşıdaki insana ayna tutmak gibidir. Yani insanlara yaşayıp ta göremediklerine göstermektedir. Duygudaşlık kurabilmek için bireylerin karşısındaki insanların duygu ve düşüncelerini açık bir şekilde anlayabilmeleri gerekmektedir. Ancak karşıdaki insanın duygu ve düşünceleri tam anlaşılabilirse bile ona doğru bir şekilde iletilmediğinde duygudaşlık tamamlanmamış olmaktadır (Dökmen, 2002: 26-30).

2.1.2. Drama Yöntemi İçinde Kullanılan Teknikler

Drama yönteminde çeşitli teknikler kullanılmaktadır. Bunlar; kukla draması, pandomim, parmak oyunu ve yaratıcı hikaye çalışmalarıdır.

2.1.2.1. Kukla Draması

Hem çok eğlenceli hem de çok yönlü olan kukla oynatma aynı zamanda bir eğitim aracı olarak kabul edilmektedir. Çocuklar üzerindeki etkilerine bakıldığında kukla dramasının, hayal gücünü kullanmayı sağlaması, dinlemeyi geliştirmesi ve eğitim becerisinin gelişmesine yardımcı olmaktadır. Ayrıca kukla draması çocukların baskıladıkları gün yüzüne çıkarmadıkları duygularının ortaya çıkmasına da yardımcı olmaktadır. Yaratıcı drama faaliyetlerinde kukla oynatırken çocuk doğaçlama olarak konuşur, içindeki duygularını dışarıya yansıtır. Dil zayıflığı ya da çekingen olan çocuklar kuklayı bir koruma kalkanı gibi kullanarak dışarıya yansıtamadığı duygularını bu şekilde yansıtabilmektedir. Kukla dramasının farklı türleri bulunmaktadır: Avuç kuklası, parmak kuklası, gölge kuklası, yüzük kuklası, ipele oynatılan kukla, el kuklası, kaşık kuklası, vb. pek çok farklı malzemeden yapılabilen kuklalar bulunmaktadır. Farklı çeşitlerde olan kuklalar sahnede oynatıldığında daha

fazla amacına hizmet eden ve daha etkileyici araç-gereçler haline gelmektedirler. Kukla yapımında dikkat edilmesi gereken husus kukla yöneten kişinin sahnede görünmeyecek olması, kuklanın ise mümkün mertebe görünecek biçimde olması gerekmektedir (Güler, 2007: 32).

2.1.2.2. Pandomim (Sözsüz Oyun)

Pandomim, vücut hareketleri, yüz mimikleri ve taklitler ile duygu ve düşüncelerin anlatılması olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca pandomim kavramı gözlem, dikkat gerektiren ve fiziksel becerinin fazla olmasına dayanan bir gösteri biçimi olarak ta ifade edilmektedir. Pandomimde önemli olan nokta çocuğun hayatında uyguladığı veya uygulayabileceği konuların seçilmesidir. Pandomimde ilk olarak çocuğun yalnız değil de grupta birlikte müzikli bir ortamda uygulama yapmasına imkan sağlamak çocuğun motivasyonunun yüksek olmasına imkan sağlayabilmektedir. Ayrıca çocukların yaşamlarında kullanabileceği yararlı faaliyetlerde pandomim yapılarak öğretilir. Çocuğun diş fırçalama alışkanlığı kazanması için hareket ve mimikler ile eğlenceli bir şekilde macun ve fırça ile diş fırçalama hareketleri gösterilebilir. Çocuğa eğlenceli bazı sosyal aktivitelerde pandomim ile öğretilir. Örneğin futbol oynama hareketlerinin eğlenceli jest ve mimikler ile gösterilmesi veya bisiklet sürme hareketlerinin el ve ayak hareketleriyle gösterilmesi şeklinde olabilmektedir (Gürol, 2002: 29).

2.1.2.3. Parmak Oyunu

Parmak oyunu okul öncesi öğrencileri için bazı hikâyeleri canlandırmak adına kullanılan bir yöntem olarak bilinmektedir. Parmak oyunu okul öncesi dönemde çocukların vücut dillerini keşfetmelerine yardımcı olmaktadır. Parmak oyunu tek başına değil de diğer drama yöntemlerine yardımcı olacak şekilde kullanılmaktadır. Parmaklar daha çok yüz bölgesinde kulak ve burun yapma şeklinde farklı bölgelerde kullanılarak ya da parmakların konuşturulması biçiminde kullanılmaktadır (Atalay, 2010: 23).

2.1.2.4. Yaratıcı Hikâye Çalışmaları

Çocuklar eğitim aldıkları ilk yıllarda hem öğretmen tarafından okunan hem de anne ve baba tarafından okunan birçok hikâye dinlemekte ve okuma öğrendiği dönemlerde ise birçok hikâye okumaktadırlar. Ancak zaman geçtikçe çocuklar bu hikâyelerin ya tamamını ya da bir bölümünü unutabilmektedir. Çocuklar okudukları

ya da dinledikleri hikâyeleri unutmamaları geniş bir hikâye haznesine sahip olmaları anlamına gelmekte ve böylelikle çocukların hem hayal dünyalarının hem de edebi durumlarının gelişmesine yardımcı olabilmektedir. Çocukların hikâyelere bakış açılarının daha iyi olabilmesi için hikâyelerdeki karakterleri ya da hikâyenin kendisini çocuğun gözünde daha iyi olabilecek bir şekilde oluşturulması gerekmektedir. Değiştirilen hikâye ya da karakter çocuğun gözünde kendi yapıtı veya kendi kahramanı olarak benimseyeceğinden hikâyelere bakış açısı iyi yönde değişebilmektedir. En iyi akılda kalıcı yöntemi uygulamalı yöntemler olduğu bilinmektedir. Çocuklar kendi hayal dünyalarına göre oluşturulan hikâyeleri, kahramanları, öyküleri dinlediklerinde akıllarında daha kalıcı olabilmektedir (Çakı, 2008: 21).

2.1.3. Dramanın Amacı

Öğretmenler için en önemli hedeflerden biri öğrencilerinin, çocukluk ve ergenlik döneminde yaratıcı iletişim ve etkileşimde bulunabilmelerini sağlamak, yaşadıkları dünyayı ve kendilerini en iyi biçimde tanımalarını ve algılamalarını sağlayacak imkânlar sunmaktır. Günümüzde çocuklara bu açıdan sağlanan imkânlar okulda ve evde sınırlı olduğundan ek olarak çocuğun çevresiyle kurduğu iletişim kapsamında öğretmen, ders içi araç ve gereçleri veya kitle iletişim araçlarının bulunduğu dikkat çekmektedir. Bu açıdan öğrenme boyutunun yaşantısal olmayıp daha çok ezberci kalıplaşmış ve yalnızca bilişsel olarak sağlanmasına neden olmaktadır. Yani çocuğun, bilgilerin özelleştirmesine yararlı ve işlevsel kılmasına imkân sunmamaktadır. Drama uygulamalarında, çocuk öğrenme sürecine aktif olarak katılabilmekte, tüm duygularını, imgeleme becerisini ve düş gücünü de ortaya çıkarabilmektedir. Drama uygulamaları ile temas edilen yeteneklerin ve öğrenme süreçlerinin dâhil edilmesini mümkün kılmaktadır (Dalbudak, 2006: 23).

Hem birey olarak hem de grup olarak dramada tüm etkinliklerde katılım gösterenlerin memnuniyetinden ziyade gelişimleri esastır. Bu perspektif içinde dramanın hedefleri, iletişim ve dil becerilerini, problem çözme yeteneklerini, yaratıcı düşünmeyi, kendi kendine kavrama becerisini, sosyal olayları takip edebilme yeteneğini, düş gücünü, insanların diğer insanlar, durumlar ve doğal olaylar hakkındaki incelemelerini, kişilerde, grup planlaması, grupla ve doğal olaylar hakkında yaptığı gözlemlerini geliştirmek, değer ve tutumların ettiği ifadelerin kavranmasını sağlamak, sanat anlayışını, olayları çözümlene becerisini, dinleme

devamlılığı, iletişim becerisi kazandırma alışkanlığı ve empati becerisi kazandırma biçiminde sıralanmaktadır (Dalbudak, 2006: 23).

2.1.4. Drama Yönteminin Yararları

Dramanın faydalarına bakılırsa çocuk gelişimini tam anlamıyla destekleme özelliği bulunmaktadır. Çocuklar rol oynayarak ya da doğaçlama gibi yöntemler ile duygu veya olayları sergilerken, çocukların hayal güçleri ve beyinsel gelişimleri olumlu yönde etkilenmektedir. Bu sebepten dolayı çocukların ilk dönemlerinden itibaren drama süreci içerisinde yer almalarına imkân sağlamak oldukça önemlidir. Erken çocukluk döneminde çocuklar yaşitlarıyla oyun arkadaşlığı kurarak birlikte hareket ederek ve rol oynama vasıtasıyla duygu ve düşüncelerini ifade etmektedirler (Saraç, 2015: 36).

Drama, sanatsal etkinlikler çerçevesinde çocuğu etkin ve hür kılabilecek en uygun ortamları yaratmasını sağlamaktadır. Bu bilgilere de bakılarak drama çok fazla boyutta çocuklara katkı sağlayabilecek bir öğretim yöntemi olarak görülmektedir. Dramanın çocuğa yansiyabilecek en uygun genel hedefleri aşağıdaki gibidir (Kabapınar, 2007: 46).

- Çocuğun hayal dünyası fazlaştıkça hayat verdiği roller artmaktadır.
- Çocuğun beyninde yeni fikirlerin sayısı artmaktadır
- Çocuk, bazı gerçekleri oyun sırasında öğrenir.
- Çocuk, oyunlarında yaşadığı olayları benimser, dener, takdir eder, tekrarlar, grup oyunlarında daha iyiyi, güzeli başarmayı amaçlar.
- Drama sayesinde çocuğun ilgi ve yetenekleri daha iyi belirlenir, yetişkinlere bu konuda önemli ipuçları verir.
- Öğrencinin aktif olduğu, öğrenme sürecinde sorumluluk aldığı, üretebildiğini gördüğü ve duyumsadığı, ürettiğini sergileyerek başarıya duygusunu tattığı, bir sınıf ortamı yaratılır.
- Öğrencinin bireysel ve grup ile karar alma becerilerinin gelişimine katkıda bulunmaktadır.
- Drama, yaşam içerisinde kopup gelen, yaşanmış ya da yaşanması olası olayların içinde yer alma, bireysel ve toplumsal sorunların belirlenmesi ve çözümlenmesi sürecini tanıma noktasında 'yaparak ve yaşayarak öğrenmenin' gerçekleştirilmesinde önemli bir araçtır.

- Bir başka kimliğe bürünerek, onun düşünüş ve davranışının ardında yatan perspektif ve nedenlerin anlaşılmasına katkıda bulunur.
- Öğrencilerin sözel ifade becerilerinin gelişimine katkıda bulunur.
- Sözel ifadenin yanı sıra, drama öğrencilerin jest, mimik, duruma uygun yüz ifadesi ve beden dili gibi noktalarda kendini ifade ediş becerilerinin gelişimine de katkıda bulunabilir.
- Genellikle sosyal bilimler ile ilintili dersler son derece ciddi, ağır başlı dersler olarak görülmektedir. Bu anlamda eğlenerek öğrenme, öğrencilerin yaş kuşaklarına uygun öğrenme ortamlarının hazırlanması sanki sosyal bilgiler dersleri ile ilintisi yokmuş gibi varsayılabilmektedir.
- Öğrencinin sanatsal bir duyarlılığının gelişmesine, sanata yakınlık duymasının temellerinin atılmasına, tiyatroya ilişkin becerilerinin farkına varmasına katkıda bulunabilir.

2.2. Eğitimsel Drama Kavramı

Eğitimsel drama kavramı, bireylerin başka insanların yerine geçerek çok yönlü gelişimlerinin sağlanması, kişisel eğitim ve öğretimin etkin olmasına ve etkin iletişim becerilerine sahip olmasına imkân sağlayan bir kavramdır. Ayrıca eğitimsel dram, bireyin kendini ifade edebilmesine, ileriki dönemlerde yaratıcı olmasına, sıkıcı, tek düze olan ve buyurgan olan eğitim sisteminde bireylerin daha fazla motivevi olarak etkin bir şekilde eğitim görmesine olanak sağlayan bir yöntemdir (Tımbıl, 2008: 19).

Eğitim bilimi alanında çalışma yapanlar, birden fazla sanat dalının özellikle de tiyatrunun eğitim üzerindeki fonksiyonuna dikkat çekmektedir. Bu hal öğretmenlere, eğitimcilere yeni sorumluluklar vermektedir. Drama yöntemi, sanat dallarını kapsadığı, bu sanat dallarına göndermeler yaptığı, sanatsal ürün ve gelişimlerden faydalandığı için çok önemli bir yöntem olarak kabul edilmektedir. Drama bireylerin kendini sanata yakın hissetmesini sağlamakta ve eğitimsel olarak gelişimini, kişisel ve grupsal iletişim kurmasını, hayal gücünün ileriki seviyelerde olmasına ve kişiliğin olgunlaşmasını sağlayan bir yöntem olarak bilinmektedir. Günümüzde bireylerin ezberci, tekdüze ve basmakalıp olan eğitimin sebep olduğu karmaşıklıklara karşı, hayal gücünün artmasına, problem çözme yetisine sahip olma, üretken olma, kitlesel ve bireysel iletişimin iyi bir şekilde kurulmasını sağlayan bir eğitim, drama eğitimiyle mümkün olabilmektedir (Esen, 2008: 8-9).

2.2.1. Eğitimsel Dramanın Önemi

Etkin öğrenme ve yaşayarak öğrenme gibi kullanımlar eğitimcileri sürekli cezbetmiştir. Zira eğitimin kalıcı olması hususunda yararlıdır. Herkes emeğinin karşılığını almak ister bundan dolayı en iyi performans görebilecekleri, az efor sarf ederek en fazla verimi alabilecekleri eğitim sistemlerini daha çok tercih etmektedirler. Çocukların etkin olmasına dayanan sistemler daha çok bu şekilde olmaktadır. Konuyla ilgili yapılan birçok araştırma sonucuna göre klasik tekniklerle öğretimin etkinliğinin son derece düşük olduğunu belirtmiştir. Eğitimde dramanın kullanılması çocukların hayal gücünün gelişmesine, daha iyi iletişim kurmalarına ve etkin bir şekilde hayatta rol almalarını sağlamaktadır (Bağdatlı, 2010: Eğitici drama, hayal gücünü geliştirerek empati kurarak düşünme tarzını kazandırması ile çocukların psikolojik olarak rahatlamasına, çocukların bütün duyguları yaşamasına ve farklı farklı heyecanlar yaşayarak öğrenmesine imkan tanınması nedeni ile önemli bir kavram olmaktadır.

2.2.2. Eğitimsel Dramanın Amaçları

Sürekli değişen teknoloji ile birlikte hayatında da sürekli olarak gelişim gösterecek şekilde tasarlanması gerekmektedir. Eğitim insanların hayatında en önemli yere sahip olan dinamiklerin başında gelmektedir. Eğitiminde değişen bu teknolojik sisteme ayak uydurması gerekmektedir. Bu sebepten ötürü eğitimsel dramanın insanların yaşamına entegre edilmesi kaçınılmaz bir son haline gelmektedir. Eğitim hayatı içerisine alınan eğitimsel dramanın bazı amaçları bulunmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı'nca 2006 yılında eğitim hayatı içerisine sokulan drama dersi programında yer alan drama dersinin amaçları aşağıdaki gibi sıralanmıştır; drama programının öğrencilerin,

1. Öz bilinç ve özyönetimini geliştirmelerini,
2. Özgüven kazanarak kendilerini doğru ifade etmelerini,
3. Drama yoluyla yaratıcılıklarını ve estetik duygularını geliştirmelerini,
4. Algı alanını genişletip, ilgi ve yeteneklerini geliştirmelerini,
5. Kendileri ve çevreleri ile iletişim ve etkileşim kurmalarını,
6. Drama yoluyla anlama, anlatma, dinleme ve imgelem gücünü geliştirmelerini,
7. Gözlemlerini, izlenimlerini, duygularını ve imgelemlerini drama tekniklerini kullanarak ifade etmelerini,

8. Kendi bedenine, duygularına, düşüncelerine ve çevresinde olup bitenlere karşı duyarlı ve bilinçli olmalarını,

9. Drama yaşantısının somut olarak duyumsanmasıyla evrensel, toplumsal, moral, soyut ve etik kavramları anlamlandırmalarını,

10. Drama etkinliği ile grup heyecanı, işbirliği ve grup dinamizmi kazanmalarını,

11. Empati kurma, doğaçlama ve rol oynama becerilerini geliştirmelerini,

12. Araştırma istek ve duygusunu geliştirmelerini,

13. Oyun oynayarak ruhsal ve bedensel açıdan rahatlamalarını amaçlamaktadır (Bağdatlı, 2010: 44-45).

Eğitici dramanın hedefleri genel olarak değerlendirildiğinde gerek bireysel gerekse sosyal bakımdan çocuğu geliştirmek olduğu ifade edilebilir. Bu gelişim sırasında empatik düşünceyi ön planda tutan, grup halinde iş birliği yapabilen, özgüven sahibi kişiler yetiştirmek ana öğeler olarak dikkat çekmektedir.

2.2.3. Eğitimsel Dramayı Gerektiren Nedenler

Drama kavramı, özel öğretim müfredatının önemli ve tamamlayıcı olan bir ögesi olarak ifade edilmektedir. Çocuklar için eğitim müfredatı içerisinde drama öğretimi vermek ve bunu sürekli ve düzenli bir şekilde yapmak, çocukların etraflarını daha iyi bir şekilde keşfetmelerine, problemlere çözüm odaklı yaklaşımlarına, yaratıcı olmalarına ve sağlıklı iletişim kurabilmelerine imkan sağlamaktadır. Dramada tüm çocuklar katılım hakkına sahip olmaktadır. Bu sayede bütün çocukların deneyime ve cesarete sahip olmaları sağlanabilmektedir. Drama kavramı insan becerisini araştıran ve üst seviyede yaratıcılığa imkân sağlayan bir yöntem olarak ifade edilmektedir. Eğitimsel drama, drama sürecinde olan bireylere empati kurma yeteneğine, kendini ve karşılarındaki bireyleri tanımlarına, insancıl düşünmelerine ve hissetmelerine destek olmaktadır. Ayrıca drama çocukların yetenekli bireyler, anlayış sahibi, ellerindeki imkânlar ile dünyalarını genişletebilen, tutarlı, cesaret sahibi bireyler olmalarına destek olan bir kavram olarak ta ifade edilmektedir. Bireyin kendini keşfetme ve ifade etmek için okulöncesi eğitimde oldukça erken dönemde dramatik faaliyetler kullanılmıştır. Bazı faaliyetler tüm öğretim müfredatı için öğretici bir hizmet verebilir. Oyunun üretimi doğal olarak daha sonraki süreçte kendiliğinden gelişme gösterecektir. İlk olarak, kişiler hayat deneyimi için, dramatik oyunda çevrelerini test ederek, yaratıcılıkla araştırırlar. Drama süreci öğrencilerin problem çözme

becerilerinin gelişmesine neden olarak sorunlara çözüm odaklı yaklaşabilme imkanı sağlayabilmektedir (Gürol, 2002: 21).

2.2.4. Eğitimsel Dramanın Sağlayabileceği Faydalar

Eğitimsel drama erken dönemlerde çocuklara uygulanarak ileriki dönemlerinin şekillenmesine imkan sağlayabilmektedir. Eğitimsel drama ile çocuklar hayatlarının ilerleyen dönemlerinde sorunlara çözüm odaklı yaklaşımlarına, iletişim becerilerinin gelişmelerine ve hayal güçlerinin üst seviyelerde olmasına neden olmaktadır. Eğitimsel dramanın sağladığı faydaların olduğu bilinmektedir. 1989 yılında İngiltere’de drama dersi için kullanılan müfredatın öğrencilere kazandırabileceği faydalar aşağıdaki gibi belirtilmiştir;

1. Drama çocuklara insana ait duyguları göstermektedir.
2. Drama, estetik anlayışı geliştirmektedir.
3. Çocuklar kendi becerilerini, sözel ve sözel olmayan iletişim biçimlerini görmektedir.
4. Çocuklar grup çalışmalarını beğenmekte ve farkındalığı geliştirmektedir.
5. Çocuklarda sorumluluk ve başarı duygusunu geliştirmektedir.
6. Tekil ya da çoğul ortamlarda çalışmayı sağlamaktadır.
7. Öğrenciler kendi görüş ve düşüncelerini başka bireylerin görüş ve düşünceleri ile kıyaslayarak geliştirmektedir (Okvuran, 2003: 82).

2.2.5. Eğitimsel Dramanın Sınırlılıkları

Daha öncede ifade edildiği gibi birçok pozitif özelliği bulunan eğitici dramanın sınırlılık taraflarının da olduğu bilinmektedir. Eğitici drama da en sınırlı yönü bu tür faaliyetlerin çok zaman alması olmaktadır. Aslında bu zayıf yönünde bazı alternatif çözümler ile ortadan kaldırılmasına imkan sağlanabilmektedir. Okullarda bazı derslerin sadece iki ders olarak işlenmesi ve bu iki dersin birleştirilerek blok olarak işlenmesi eğitici dramanın en sınırlı yönü olan zaman sorununu ortadan kaldırabilmektedir. Ayrıca eğitimsel dramanın olumsuz yönleri öğretmenin tecrübe ve becerisiyle bertaraf edilebilmektedir (Bağdatlı, 2010: 47). Genel olarak eğitici dramanın olumsuz yönleri aşağıdaki gibi belirtilmiştir;

1. Zaman gerektirmektedir.
2. Bazı öğrenciler olay ve kahramanı anlatmada zorluk çekebilmektedir.
3. Yetenekli öğrenciler drama sürecini tekelinde bulundurmaktadır.

4. Öğrencilerle rolleri oynarken sık sık aşırıya kaçırarak bu durum sınıf atmosferini bozabilmektedir.

5. Öğrencilerle ya da dersle ilgisi kurulamazsa yöntem işe yaramaz hale gelmektedir.

6. Katılan her öğrencinin biraz yaratıcılığını gerektirmektedir.

7. Amaçları açıklıkla belirtilmezse yalnızca bizzat faaliyete katılanlar için faydalı olmaktadır (Küçükahmet, 2001: 90).

2.3. Yaratıcı Drama Kavramı

Yaratıcı drama, daha önceden yazılmış bir metne bağlı kalmadan katılım gösterenlerin, şahsi yaratıcı keşifleri, hareketleri, bağımsız düşünce ve fikirleri ile yarattıkları doğaçlama ve canlandırmalar olarak ifade edilmektedir. Yaratıcı dramanın ana fikri lider odaklı oluşturulan bir kurgu olduğunu fakat liderin bu kurguyu tamamen yapılandırmadığını ifade edilmektedir (Kök, 2010: 17). Dramada kurgunun katılımcılar tarafından "öyleymiş gibi yapma" ile sürekli değiştirildiğinden ve yeniden yapılandırıldığından söz etmiştir. Yaratıcı dramanın öğeleri lider, katılımcı, ortam ve program olarak sıralanabilir. Yaratıcı dramada katılımcıların gönüllü ve aktif katılımı esastır. Çalışmalar grupta yapılmakta ve liderin gerekli gördüğü yerlerdeki yönlendirmeleri ile katılımcılar birlikte yaşamakta ve öğrenmektedir. Yaratıcı dramada konular yeniden yapılandırılmaya elverişli ve kimseyi incitmeyecek, etik kurallara uygun olarak seçilmektedir. Belirli bir konudan başlayan drama, katılımcıların doğaçlamalarına, daha açık ifade ile anlık/kendiliğinden oluşan durumlara göre şekillenmektedir. Böylece yaratıcı drama hayal gücünü ve yaratıcılığı geliştirmektedir (Karadağ, 2015: 17).

2.3.1. Yaratıcı Dramanın Amaçları

Yaratıcı dramanın hedefleri aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır;

1. Yaratıcılık ve güzellik duygusunun gelişimini desteklemek için uygun bir platform yaratma,
2. Mental, toplumsal ve duygusal gelişim için platform yaratma,
3. Tecrübe ve araştırma hevesini canlandırma,
4. Karşılıklı itimat ortamının oluşumu için yarar sağlama,
5. Katılım gösterenlerin düş güçlerinin gelişimine rehber olma,

6. Etkinlik ve devinim aracılığıyla ilişkilendirilebilen devinişsel/duyuşsal terimleri ve düşünceleri birleştirip ilerleterek, yeni yaklaşımlar kazandırmaya rehber olma,

7. İçinde bulunulan aşama neticesinde başaramama korkusunu yaşamadan risk alabilmek için uygun bir platform oluşturma,

8. Katılım gösterenlerin büyük ve küçük grup etkinliklerini karşılıklı destekleyici ve olumlu yapılandırmaya rehberlik yapma,

9. Müşterek olarak yürütülen çalışmalarla araştırma, problem çözme, yeni düşünceler üretebilme, bunları birbiriyle ilişkilendirebilme, eleştiri yaparak düşünme ve tahmin yürütebilme yeteneklerinin gelişimine rehberlik yapma,

10. Fiziksel hareketler desteği ile ifade edilebilen kavram ve fikirlerin gelişmesine yardımcı olma,

11. Sözel ve sözel olmayan (jest, mimik ve yüz ifadesi gibi) yorumlamalarını kullanmaları konusunda katılımcıları destekleme,

12. Sosyal grup aktiviteleri ile duygusal bir iç içe geçmişlik sağlayarak karşılıklı pozitif yapılandırmaya yardımcı olma

13. Katılımcıların kendi düşüncelerini ve duygularını ifade edebilmelerini destekleyerek kendine saygı ve kendilik imajlarının gelişmesine yardımcı olma,

14. Katılımcıların dramatik oyunlarında hikâye oluşturmalarını destekleme, hikâyenin konusu, yerleşimi ve karakterlerini hayali olarak yaratmayı sağlama ve böylece ifade edici dil becerilerinin gelişimine katkı sağlama,

15. Katılımcıların kendi kültürel dünyalarında benzerlikleri ve farklılıkları araştırmalarına, insan davranışlarının farklılıklarını ve ilişkilerin farklı şekilleri hakkında bilgi edinmelerine yardımcı olma,

16. Katılımcıların düşünceleri ve değerlerinin kabul görebileceği, düşüncelerinin yeniden yaratılabileceği, birlikte yapılandırmaların ortaya çıkarılabilmesi için uygun bir ortam sağlama,

17. Bireysel olarak ve grup içinde yapılan hareketlerin anlamlılığı, düzenliliği ve duyarlılığı için içeriğe yoğunlaşılmasını sağlama ve böylece herhangi bir şeye dikkat edebilme sürecini uzatabilmelidir (Erdoğan, 2006: 7-8).

2.3.2. Yaratıcı Dramanın Özellikleri

Okulöncesi dönemden ileri yaş seviyesine kadar her bireyin katılım gösterebileceği bir faaliyettir. Fakat pek çok araştırma yürüten kişi, beş ile on dört yaş

arasında yaratıcı drama faaliyetlerinin uygulanması gerektiğini ifade etmiştir. Bu önerinin altında yatan sebep ise çocukların beş yaşından önce olgun bireylerin rehberlik etmesine ihtiyaç duymadan, kendi düş dünyası sınırlarında oyun oynayabilmeleridir. On beş yaşından sonra ise yapılan yaratıcı drama faaliyetlerinin bir tiyatro uygulamasına dönüşmesi durumudur. Yaratıcı dramanın türüne özgü birçok niteliği vardır. Hiçbir zaman çocuk oyunlarının genişletilmiş şekli olarak idrak etmemeleri gereken yaratıcı drama, pek çok konuda öğrenme yöntemi olarak kullanılır (Ömeroğlu, 1990: 45).

Yaratıcı dramanın beş ve altı yaş ya da daha büyük yaş düzeylerinde bulunan çocukların doğaçlama draması biçiminde adlandırılması yaratıcı dramanın muayyen bir yaş düzeyine ait olması manasını taşımaktadır. Bu adlandırma lise ve yüksekokul öğrencilerini de kapsamaktadır. Yaratıcı drama işlem odaklıdır yani katılım gösterenleri merkezde kabul eder. Yazılı metne dayanan bir oyunu sunmak değil, yaratılan bir eseri paylaşmak ve yaşamak mühimdir. Tiyatroda olduğu gibi yaratıcı dramada da hiçbir zaman seyirci terimi yoktur. Tiyatroda sergilenmesi gereken bir oyun vardır. Buna paralel olarak oyuncular ve seyirciler arasında bir çizgi bulunmaktadır. İşte bu çizgi dramayı tiyatrodan ayıran en önemli niteliklerden biridir. Drama kendine has tabiatından dolayı ilkel etkileşim tecrübelerini mümkün kılmaktadır. Çocuğun bir şey öğrenmesi ve öğrendiği şeyi unutmayıp günlük yaşamında bunlardan faydalanabilmesi için bir sebebi olmalıdır. Bu sebeple de lider veya öğretmen drama vasıtası ile gösterebilir (Bencik-Kangal, 2010: 85).

Yaratıcı dramanın bir diğer niteliği de faaliyetler içerisinde hayattaki reel olayların aktarılmasına imkân sağlamasıdır. Yaratıcı drama, yaratıcılığı ve yaratıcı durumları meydana ortaya çıkarma gücünü de buradan alır. Yaratıcı drama, katılım gösterenlere araştırma, düşünme ve yaratma yetenekleri sunar; ilave olarak katılım gösterenlerin toplum içinde birçok rolü oynamasına, tanınmasına ve olaylara bir farklı bakış açısından bakabilmesine imkân sağlar. Yaratıcı drama aşaması, katılım gösterenlerin görünmez güçlerini meydana çıkarmada, özgüvenlerini, problem çözme becerilerini geliştirmede, buna paralel olarak sosyalleşmelerinde de mühim rol oynar (Bencik-Kangal, 2010: 86).

2.3.3. Yaratıcı Drama Kullanımının Yararları

Yaratıcı dramanın genel olarak aşağıdaki gibi birçok yararı bulunmaktadır;

1. Hayal gücünü geliştirmektedir,

2. Katılımcıların kendi düşüncelerini geliştirme olanağı sunmaktadır,
3. Yazın, müzik, resim gibi sanat alanlarının yetkin örnekleriyle karşılaşma olanağı sağlamaktadır,
4. Özgür ve özgün düşünme yetisi kazandırmaktadır,
5. Süreçte yer alan ikilemlerin çözümü ile problem çözebilme yetisinin gelişmesine yardımcı olmaktadır,
6. Sözel anlatımın geliştirilmesine yardımcı olmaktadır,
7. Bireysel farkındalığı artırmaktadır,
8. Toplumsal duyarlılığın geliştirilmesine yardımcı olmaktadır,
9. İletişimin farklı yollarını gösterebilir, sözel, görsel ve bedensel olarak kendini ifade edebilmeye yardımcı olur, etkileşim ve işbirliği sağlamaktadır,
10. Sorumluluk alabilme yeteneğinin gelişmesine yardımcı olmaktadır,
11. Kendine güvenin gelişmesine katkı sağlamaktadır,
12. İş birliği, paylaşım, yardımlaşma, yenme ve yenilme duygularının yaşanmasına yardımcı olmaktadır,
13. Sosyal adaletsizlik ve ırkçılığa karşı önyargıyı engeller, yaratıcı dramının temelinde ön yargısız kabul yatmaktadır,
14. Katılımcıların sosyal ve ahlak gelişmelerine katkı sağlamaktadır,
15. Kendine ve gruptakilere uyum ve güven duygusu geliştirmektedir,
16. Duyguların sağlıklı bir biçimde tanınmasına yardımcı olmaktadır,
17. Entelektüel ve duygusal bakış açıları sağlamaktadır,
18. Kendine saygının oluşmasında yardımcı olmaktadır (Öztürk, 2001: 257).

2.3.4. Yaratıcı Dramanın Temel Bileşenleri

2.3.4.1. Drama Lideri

Drama sürecinde en gerekli ve en önemli öğelerinin başında gelen kavram drama lideridir. Çünkü drama lideri, drama oyunu sürecinde bütün katılımcıları yönlendiren yeri geldiğinde psikolog, yeri geldiğinde pedagoğ ve yeri geldiğinde ise oyuncu olan kişidir. Ayrıca drama liderinin kuramsal, sanatsal ve öğretim bilgisi alanlarında belli bir yere gelmiş ve bilgi sahibi olması gerekmektedir. Aslında drama lideri olan kişi drama oyunu faaliyetlerinde bulunan oyunculara ne yapması gerektiğini söyleyen kişi değil de onlara öncülük yani rehberlik eden kişi olması gerektiği vurgulanmaktadır. Drama aşamasının esaslarından ve en mühim etkenlerinden biri drama lideridir çünkü bir grup çalışması kapsamında, kişilerin bir

yaşanmışlığı veya bir olayı kendi tecrübelerini de işin içine ekleyerek fiil ve edim hallerinde oynayarak canlandırması ve anlamlandırması, liderin amaçları ve teknikleri ile meydana çıkmakta ve belirlenmektedir. Drama lideri drama sürecinde olayın başlangıcını yapan, sunan, uygulayan ve değerlendiren kişidir (Samsunlu, 2015: 35).

Drama lideri drama sürecine katılan bireylere öncülük ettiğinde onları cesaretlendiren, katılımlarını sağlayan, yenilikçi, drama eğitimi konusunda bilgili ve donanımlı, kendisinde gerektiğinde drama etkinliklerine katılan ve çabuk düşünüp hemen uygulayabilen yaratıcı bir kişilikte olması gerekmektedir. Gerektiğinde drama sürecine katılabilmesinden dolayı drama liderinin tiyatro ve oyunculuk tecrübesine sahip ya da tekniklerini bilen biri olmalıdır. Ayrıca drama liderinin eleştirilere açık, yaratıcı, drama ve oyunculuk tekniklerinden faydalanabilen biri olması gerekmektedir (Karadağ, 2015: 19).

2.3.4.2. Katılımcılar

Yaratıcı drama grupla birlikte yapılan bir faaliyet olduğu, katılım gösterenlerin ilk olarak grup içi bir faaliyet yapabilme yetisine sahip olması, kendilerini huzurlu ve güvenli hissetmeleri, kendilerinde yeni ve değişik birtakım şeyler fark etmeye hazırlıklı olmaları icap ettiğini ve bir anlamda tüm bunların makul olan ilk şart olduğunu ifade edilmektedir. Dramada katılım gösterenler için ilk olarak kendilerini tanımaları icap eder çünkü dramanın uygulanabilmesi için grubun içerisinde daha küçük gruplar oluşturup onlarla münakaşa, tenkit, düşünce alışverişi yapma, değerlendirme gibi fikirsel anlamda faaliyetler yürütülmesi lüzumludur. Bundan dolayı katılım gösterenlerin kendini anlaması, karşısındakini anlamaya çaba göstermesi ve kendini de karşısındakine anlatması gereklidir. Tüm bunları tam bir biçimde gerçekleştirebilmek için de katılım gösterenlerin kendini huzurlu ve emin hissetmesine bağlıdır. Konunun uzmanlarının da ifade ettiği gibi katılım gösterenler hususundaki en mühim konu katılım gösterenlerin kendilerini emin ve huzurlu hissetmeleri ve bu şekilde de dramanın başarıya ulaşabilmesi mümkündür. Bu durumun gerçekleşmesindeki en mühim sorumluluk ise drama liderinin olduğunu söylemek mümkündür (Samsunlu, 2015: 35).

2.3.4.3. Mekan

Yaratıcı drama uygulamaları hemen hemen açık-kapalı tüm ortamlarda uygulanabilmektedir. Yaratıcı dramanın uygulanacağı ortam, etkinlik süresince lider

ve katılım gösterenler ölçüsünde oldukça önemlidir. Lider, katılım gösterenler ve ortam üçlüsü arasındaki bir sinerji, yaratıcı drama uygulamalarında verim bakımından çok mühim bir yere sahiptir. Drama uygulamalarını yapabilmek için, katılım gösterenlerin rahat davranabileceği, makro ya da mikro olmayan, uygulanacak faaliyete uygun bir mekan tahsis edilmelidir. Drama faaliyetleri açık veya kapalı olmasına bakılmaksızın tüm mekanlarda uygulanabilmektedir. Fakat dramada, makro bir kitleyle çalışılırken izleyici olarak katılım gösterenlerin drama faaliyetlerine katılabilecekleri göz ardı edilmemelidir. Bu haldeyken drama esnasını negatif olarak etkilemektedir. Drama faaliyetleri için en müsait fiziksel mekan, sınıf içinde sıraları olmayan, ayakkabı olmadan faaliyetlerin yürütülebileceği, ısı, ses yalıtımı ve aydınlatma sistemi iyi olan, oyun teşhir etmeye müsait, huzurlu bir ortam olmalıdır. Mekân seçiminde mühim olan bir başka öge de faaliyet içerisinde katılım gösterenlere zarar verebilecek dolap, masa vb. eşyaların müsait bir yere konulmalıdır. Ek olarak faaliyet ortamında, ilk yardım çantasının bulunması gerekmektedir (Adıgüzel, 2014: 35).

2.3.4.4. Konu

Drama sürecinde üzerinde oynanan ele alınıp incelenen duygu ve fikirlerin bütünü konu olarak tanımlanmaktadır. Drama sürecinde ele alınan konu özel yaşamlar ve toplumun değerlerine zıt düşecek durumlar dışında bütün durumları kapsayabilmektedir. Drama oyunlarında ele alınan konular çocuklar için öğretici ve çocukları geliştirici durumlar içinden seçilmektedir. Çünkü drama genel olarak geliştirici ve öğretici olarak kullanılmaktadır (Samsunlu, 2015: 37).

2.3.5. Yaratıcı Dramanın Aşamaları

2.3.5.1. Isınma Aşaması

Bireyin mekana ve etkinlik grubuna uyum sağlaması, ileride yapılacak olan etkinliklerle kuracağı etkileşimi oluşturması ve bedenini gelecek etkinliklere hazır duruma getirmesi amacıyla yapılan ön alıştırmalara "ısınma" denmektedir. Isınma aşamasıyla katılımcılar beş duyu organını kullanmaktadır. Diğer katılım gösterenlerle iletişim ve koordinasyon kurarak itimat ve uyum sağlama niteliklerini kazandırmaktadır (Adıgüzel, 2010: 124).

Bu etkinliklerle katılım gösterenler yaratıcı dramanın diğer süreçlerine hazırlık yapmaktadırlar. Yaratıcı dramanın ilk aşaması olan ısınma etkinliği yaratıcı dramaya

katılım gösterenlerin oyuna karşı isteklerini artırarak birbirlerine ve oyunlara karşı daha motive olmalarına ve rahatlamalarına imkan sağlamaktadır. Bedensel ve düşünsel olarak dramaya hazır hale gelmeye yönelik etkinliklerden oluşan ısınma alıştırmaları katılım gösterenleri doğaçlama yapabilmeye hazırlamaktadır (Kara, 2010: 48). Isınma etkinlikleri genellikle, sağlıklı iletişim kurma, kendini ve başka insanları tanıma, karşılıklı etkileşim yerine çok kişiyle etkileşim ve iletişim halinde olma, hatıraların aktarılması, grupsal yapılan faaliyetlerin olmasına, hikaye anlatılması gibi sözel ifade edilme ve etkileşimlerin olması ve son olarak oyun sürecinin başlaması şeklinde görülmektedir (Aslan, 2014: 30).

Isınma etkinlikleri genel olarak yaratıcı drama etkinliklerinin girişinde yapılmaktadır. Fakat ihtiyaç halinde faaliyetin herhangi bir sürecinde de yapılabilmektedir. Örneğin; grubun ilgisi azaldığında, grupta zihni kırgınlık meydana geldiğinde ya da etkinlik süreci uzadığında uzun olmayan bir ısınma etkinliğinin fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Isınma gereksinimi drama liderinin yapacağı ilgili gözlemler belirlemekte ve gereksinim yönünde devreye girecek ısınma faaliyetleri için drama rehberi dağarcığında pek çok ısınma alıştırmaları buldurmalı ve elverişli olanı tercih ederek devreye koyması gerekmektedir. Yapılan bu etkinlikler öğrencilerin ürkekliklerini üzerlerinden atarak birbirleriyle daha iyi etkileşim içinde olmalarını ve daha iyi iletişim kurmalarını temin etmektedir. Bireylerin odaklanmasını sağlayarak bedenlerini bir sonraki oyun ve diğer etkinliklere hazır olmasına fayda sağlamaktadır. İlave olarak buldukları mekanın fiziksel niteliklerini kavrayıp faaliyetler esnasında olabilecek sorunlardan korunmalarını sağlamaktadır. Kaslar drama için hazır duruma geldiği için ani hareketlerde sakatlanmalarına fayda sağlamaktadır. Bedenlerini ve beyinlerini diğer faaliyetlerin içeriğine hazırlamaktadır (Erdem-Zengin, 2014: 25).

2.3.5.2. Canlandırma (Asıl Oyun) Aşaması

Çocuğun bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimine en büyük katkıyı sağlayan, en mühim öğelerden biri oyundur. Oyun, çocuğun gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Oyun çocuğun gelişimi için bir uyum süreci olarak yorumlanmaktadır. Çocuk çevreden aldığı uyarıcıları idrak ettiği ve uyum düzenine yerleştirdiği bir yöntem olarak ifade edilmektedir. Ayrıca oyun bir uygulama süreci olarak ta tanımlanmaktadır. Çocuklar oyunlarla reel hayata hazırlık sürecini yaşamaktadırlar (Üstündağ, 2010: 40). Oyun çocukların en hakiki uğraşları olarak

ifade edilmektedir. Oyun, çocuğun en reel öğrenme yeridir. Çocuklar oyunlar vasıtasıyla farklı sosyal rolleri canlandırarak kavramaktadırlar. Çeşitli kaideler çerçevesinde hür bir biçimde oyun ve bu oyunları geliştirme faaliyetlerinden meydana gelmektedir. Bazen bildiğimiz çocuk oyunlarından faydalanılmaktadır. Yaratıcılık ve düşünme kapsamları işin içine girmektedir. Yaratıcı dramın oyun esnasında ilk olarak gönüllülerin katılması göz önünde tutularak sınıftaki bütün çocukların katılımına imkan tanınması gerekmektedir. Oyuncular belirlendikten sonra katılım gösterenlerin düşünmeleri için yeterli zaman tanınarak oyun sürecine geçilmektedir. Drama aşamasının "oyun" sürecinin yürütülmesinde amaçlanan hedefe yönelik kullanılan birçok yöntem bulunmaktadır. Bu yöntemleri; doğaçlama, rol oynama, rol değiştirme, pantomim, hayal oyunu, parmak oyunu, zihinde canlandırma, öykü /olay canlandırma ve kukla oluşturmaktadır (Erdem-Zengin, 2014: 26).

2.3.5.3. Rahatlama Aşaması

Bu süreçte bedensel ve zihinsel gevşeme sağlanmaktadır. Dramada rahatlama etkinliklerinde hedef, çocuğa itimat kazanımı sağlama, beş duyu organını en verimli biçimde kullanma, gözlem becerisini geliştirme, vücudunu ve beynini koordineli bir biçimde hissetmesine katkıda bulunmaktır. Etkinlikler süresince katılımcıların yaşadığı pozitif etkileşimler ve iletişim neticesinde enerji birikimi oluşmaktadır. Oluşan bu enerjiyi boşaltmak, öğrencileri ferahlatmak ve uygulamanın sona erdiğini hissettirmek rahatlama sürecinin esasını oluşturmaktadır (Erdem-Zengin, 2014: 26).

Rahatlama faaliyetlerine başlamadan önce öğrencilerin ruh halinin nasıl olduğunu, mutlu ve memnun olup olmadıklarına emin olmak gerekmektedir. Zira üzgün olan çocuk rahatlayıp gevşeyememekte ve bu sebepten dolayı drama rehberinin eğlenceli bir ortam oluşturmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Rahatlamayı kolay hale getirebilmek için dinlendirici bir platform, buna paralel bir müzik ve sakinleştirici sözel talimatlar kullanılabilir. Müzik çalmaya başlamadan evvel etraftaki uyaranların etkilerini engellemek amacıyla çocukların gözlerini kapatmaları talimatı verilir. Daha sonra müzikle beraber düş kurmalarını da canlandırılacak durum aktarılır ve çocukların kendi düş güçlerini kuvvetlendirmek için müziğin bir süre daha çalmasına müsaade edilir. Böylece çocukların yalnızca bir düşünce üzerine odaklanmalarını sağlayarak gevşemeleri sağlanır (Topçu, 2008: 59).

2.3.5.4. Değerlendirme Aşaması

Dramada değerlendirme süreci oldukça önemlidir. Tartışma veya paylaşım da denilen değerlendirme, yaratıcı drama faaliyetlerinin herhangi bir evresinden sonra veya faaliyetler sona erdikten sonra yapılmaktadır. Hedef, faaliyet ve canlandırılan rollerle ilgili his, fikir ve hayatların konuşulmasıdır. Bu evrede lider daha çok soru-cevap tekniğini kullanmaktadır. Özen gösterilmesi gerekenler ise, soruların açık uçlu olması, çocuğa gerekli sürenin tanınması, konuşmaların yapıcı ve destekleyici olmasıdır. " Ne yaşadınız?", "En çok nerede zorlandınız?", "Hangi rolü canlandırmak hoşunuza gitti, niçin?" gibi sorular sorulabilmektedir. Bu yöntemle diğerlerinin davranış şekilleri, hisleri, fikirleri, tecrübeleri ile ilgili bilgi sahibi olmak kişinin kendi hayatına mantıklı bir şekilde göz atması bakımından oldukça önemli olmaktadır (Kara, 2010: 127). Dramadan sonrasında yapılan değerlendirmelerde çocuğun gösterdiği performans adına yorum yapılmaması önemlidir. Zira performansı değerlendirilen çocuk diğer drama faaliyetlerine katılım gösterirken hür hissedemez ve diğer faaliyetlere katılım gösterirken rahat olamaz. Dramada mühim olan neticeden çok sürece katılımdır (Aslan, 2014: 31).

2.3.6. Yaratıcı Dramanın Boyutları

Yaratıcı drama aşamalarında öğrenme ile beraber etkileşim itimat ve özsaygı da gelişim göstermektedir. İlave olarak bir topluma ait olma ya da bir grup üyesi olmasına paralel olarak bir güç iletişim ve problem çözme becerilerinin de geliştirilmesi yaratıcı dramanın mühim kapsamlarındanıdır. Her öğrenme biçiminde bulunan pek çok yetenek yaratıcı dramaya katılım vasıtasıyla kazanılmaktadır. Yaratıcı dramaya katılım vasıtasıyla çocuk dil ve konuşma yeteneğini, problem çözme yeteneğini ve yaratıcılığını geliştirmekle beraber ayrıca iç dünyasında gizil kalan arzu ve isteklerini de dışa yansıtabilmektedir. Bu manada çocuk kendini daha iyi ifade edebilmekte ve sosyal olarak kendini geliştirmektedir (Ömeroğlu, 1990: 64).

Yaratıcı drama faaliyetlerinde çocuk ilk olarak sözel olmayan iletişimi öğrenmektedir. Örneğin bedensel hareketleri esnasında bedeninin bölümlerini yani gözlerini, başını, yüzünü, ellerini, kollarını devreye koyarak nasıl iletişime geçebileceğini fark eder. Sözcükleri kullanmadan beden ve jest davranışlarını kontrol altına alarak kendisini ifade edebildiği anda sözel olarak iletişime geçmeye hazır durumdadır.

Yaratıcı dramanın öteki bir niteliği sanattır. Bu sebeple eğitimde yaratıcı drama bir manada bir sanat dalıdır. Müzik eğitimi nasıl bir konsere doğru yol alırsa drama da tiyatro gösterimine yol alabilir. İlave olarak yaratıcı drama tüm sanat dalları içerisinde kapsayan entellektüel, duygusal, bedensel, sözel ve sosyal olarak en fazla kapsamına alandır. Sergilenen şeylerin gerçekte olmadığını katılım gösterenler bilmekte ve çocuk oyunlarının net niteliği olan "mış gibi yapma" yaratıcı dramada kendini göstermektedir. Yaratıcı drama konuları için doğru-yanlış kavramı mümkün değildir ve anlık meydana gelmektedir (Tulgay, 1997: 25).

Yaratıcı drama yapısı gereği önce etkileşim tecrübelerine olanak sağlamaktadır. Çocuğa aktarılacakların planlaması yapıldıktan sonra drama vasıtasıyla bir dünya oluşturup, çocuğun etkin bir şekilde konunun içerisinde olması desteklenir. Çocuk doğrudan hadisenin içerisinde var olarak, keşfederek, gözlemleyerek dâhil olur. Çocuğun öğrenmesi gereken ve öğrendiği hiçbir şeyi unutmayıp, pratik yapabilmesi, gündelik hayatta işine yarar duruma getirilebilmesi için bir sebep yani lüzumu zaruridir. İşte yaratıcı drama, bu lüzumun sağlanmasında bir vasıta sayılabilir (Güneysu, 1991: 42).

2.3.6.1. Sanat Boyutu

Yaratıcı dramanın bu kapsamı doğaçlama, piyes, gösterim ve müzikle sıkı sıkıya bağlıdır. Değiştirilmeyen, kurumsallaşmış rollerle yeni kapsamların getirilişi, yeni bir vaziyet, yeni bir pozisyon sağlama, düzeltmelerin yapılması, yaratıcılığın eklenmesi, yaratıcı dramanın sanatsal boyutu kapsamındadır. Yaratıcı dramada tiyatro yöntemlerinden de faydalanarak, sanat vasıtasıyla bir eğitim söz konusudur. Belirgin bir tekste bağlı olmadan zaruriyeti olmayan yaratıcı drama faaliyetlerinde katılım yanında temel olarak mühimdir. Gönüllü katılımcıların etkin olarak katılım gösterdiği tiyatro şekillerinin değerlendirildiği ve temelinde piyes olan bütün bu etkinlikler yaratıcı dramanın sanatsal boyutu içerisinde (Tulgay, 1997: 26).

2.3.6.2. Psikoloji Boyutu

Yaratıcı dramada bir kişi veya bütün grup öğeleri terim üzerine odaklandıklarında o terimin edimsel durumunu kendilerinde hissetmektedirler. Hayatlarından etkilenirler. Kişinin iç dünyasının dışa yansımaları yaratıcı dramanın psikolojik kapsamı ile meydana gelir. Yaratıcı dramanın psikolojik kapsamıyla "dram"ın bir parçası olan "tragedya" ile birbirine geçmiştir. "Tragedya" bir

kahramanın etrafındaki koşullarla mücadele edip yenilmesini anlatan bir piyes çeşididir. Tragedya'daki kahramanın etrafındaki koşullara yenilmesi yaratıcı dramada, iç dünyadaki kişiliğin yansımasının benzeşimidir (Tulgay, 1997: 26).

2.3.6.3. Eğitim Boyutu

Kuramsal öğrenmeyi kabul etmeyen ve saf öğrenmeyi müdafaa eden bir kapsamdır. Yaratıcı drama tekniği ile kişinin kendini karşıdakinin yerine koyarak ve birden fazla tarafı geliştirerek öğrenmektedir. Kişi gerek oyuncu gerekse izleyici olarak eğitilmekte ve canlandırılan kişiliklere benzemek yoluyla bir öğrenme aşamasına girilmektedir. Eğitimde yaratıcı dramanın iki mühim yapı taşı bulunmaktadır. Bunlar hayatta var olan birden fazla türlü roller ve bu rollerin vaziyete müsnaşip biçimde, önceden tasarlanmadan oynanması şeklinde açıklanabilir. Eğitimde dramanın hedefi insanın çok yönlü gelişimi olduğuna göre "eğitimde drama" eğitimi alan bilinçli bireylerin güzel sanatlara ilgisiz kalmaları umulmamalıdır. Eğitimde yaratıcı drama bir manada bir sanat dalı olarak kabul edilmelidir. Müzik eğitimi bir konsere rehber olup yön verirse yaratıcı dramada bir gösterime doğru rehber olabilir (Akın, 1993: 38).

2.3.6.4. Sosyalizasyon Boyutu

Yaratıcı drama grubu içerisindeki insanların itimat duygusu gelişim göstermekte, bireyin öz saygısını desteklemektedir. Bu yolla bireyin insanlarla iletişim kurabilmesi desteklendiği için kolay hale gelmektedir. Yaratıcı drama kişinin problemlerinin çözümü için çaba harcamasına, hassasiyetini artırma vasıtasıyla çözüme katılım göstermesine ve bunu başka insanlarla paylaşmasına, hayatını sürdürmek için nasıl bir dünya isteği kararı alabilmesine yardımcı olmaktadır (Üstündağ, 1994: 24).

Yaratıcı drama faaliyeti esnasında, içe dönük çocukların akranlarıyla kaynaştıkları, gruba katılım gösterdikleri, saldırgan tutumlarından vazgeçtikleri, baskılanan hislerini dışarı yansıttıkları ve huzurlu oldukları gözlemlenerek saptanmıştır. Kendini hür biçimde anlatabilme imkanı bulan çocuk böylece huzurlu bir biçimde çevresiyle sağlıklı iletişime geçebilmektedir. Bireyin ileriki yaşlarda meydana gelebilecek psikolojik rahatsızlıkların çocukluk döneminde engellenmesi yalnızca grup içerisinde kendini anlatma imkanı bulmasıyla ödenebilmektedir.

Yaratıcı drama bu iyileştirme niteliğine sahip olmakta bu yaratıcı dramanın sosyalizasyon boyutunu anlatmaktadır (Tulgay, 1997: 28).

2.4. Sosyal Bilgiler Dersinde Drama

Sosyal bilgiler dersinin öğretiminde, dersi alan öğrencilerin seviyeleri ve ihtiyaçları temel hareket noktası olarak belirlenmektedir. Sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin ders hakkındaki bilgileri ve genel olarak hareketlerinin belirlenmesi ve bu dersin öğretiminde bu dayanağa dayandırılması önemli bir nokta olarak gösterilmektedir. Sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin ihtiyaçlarının farkında olmak oldukça önemlidir. Eğitim ve öğretimin plan ve programlı olmasının, okullarda rehberlik konusunun dikkatlice ele alınmasının, çocuklara öğretimde bilinenden bilinmeyene yani soyuttan somuta doğru bir yol izlenmesinin gerektiği bilinen bir gerçek olarak belirtilmektedir. Öğretim programında olan bütün dersler önceden belirlenmiş olan niteliklere yönelik bireyler yetiştirmek için kullanılmaktadır. Bundan dolayı öğrencilerin başarısı için en önemli nokta öğrenme ve öğretme stratejilerinin doğru bir şekilde tasarlanmasıdır (Rüzgar, 2014: 32).

Sosyal bilgiler dersinde soyut kavramlar oldukça yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Bu sebepten dolayı sosyal bilgiler dersinde dramanın kullanılması ders başarısını oldukça arttırmaktadır. İnsanların sosyal yaşantılarında yüz yüze geldikleri durumları istedikleri zaman yeniden drama ile yaşayabilmektedirler. Drama sosyal hayatta çocukların yaşayamadıkları durumları yaşama ve öğrenme imkanı verebilmektedir. Ayrıca drama, öğrencilerin yorumlama, dinleme, konuşma, düşünme ve algılama gibi özelliklerinin gelişmesi bakımından oldukça önemli bir kavram olmaktadır (Çalışkan ve Karadağ, 2008: 99).

Drama yöntemi sosyal bilgiler dersinde öğrenci ve öğretmenler arasında eleştirel düşünme ve sorun çözme açısından uygulanabilmektedir. Sosyal bilgiler müfredatında bulunan kültürel, tarihsel ve politik konular üzerinde drama yöntemiyle uygulanan canlandırma sonrası o konu hakkında düşüncelerin tartışılması ve fikir alışverişinden bulunma imkanının olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca sosyal bilgiler dersinde tarihi ve kültürel konulara değinmek amacıyla kullanılan gazete veya tarihi belgeler de drama sırasında önemli dokümanlar olarak söylenmektedir. Sosyal bilgiler dersinde drama sürecinde drama liderinin çeşitli alanlarda fikir sahibi olması ve bunları drama süreci içerisinde kullanması gerekmektedir. Drama liderinin sinema, tiyatro, sanat eğitimi, sanat tarihi, resim, mimari, sosyoloji, psikoloji ve antropoloji

gibi alanlarda düşüncelerinin olması sosyal bilgiler dersinde uygulaması oldukça önemlidir (Aslan, 2006: 391-392).

2.4.1. Sosyal Bigiler Dersinde Eğitimsel Drama

Sosyal bilgiler dersi ilköğretim seviyesiyle eğitime adım atan öğrencilerin sorumluluk sahibi vatandaşlar olmaları ve sosyal hayatta gerekli olan temel bilgi, beceri, görüş ve değerlere sahip olmaları için gerekli olmaktadır. Sosyal bilgiler ile birlikte öğrenciler toplumda olan gerçekleri öğrenmeye yönelik temel kavramlar ve akılda kalıcı bilgiler öğrenebilmektedirler (Çelikkaya, 2002: 5). Sosyal bilgiler dersi, demokratik yaşama bağlı olan, sorumluluk sahibi, saygılı, sağlıklı iletişim kurabilen, mantıklı düşünen, araştıran, duyarlı ve üreten bireyler yetiştirmeyi hedefleyen, içeriğinde tarih, coğrafya, sosyoloji, hukuk, yurttaşlık ve antropoloji gibi alanları bulunduran bir eğitim programı olarak bilinmektedir. Sosyal bilgiler bireylere sosyal kişilik kazandırma yönünde eğiliminin olduğu, toplumsal kültürün yeni kuşaklara aktarılması konusunda yardımcı olduğu, öğrencilerin davranışlarının ebeveynlerinin hayat tarzları yönünde şekillendirildiği, öğrencilere demokratik yaşamı, uygarlığı ve hayatı tanıtip sevdirmesi gibi rollerinin bulunduğunu söylemek mümkündür.

Sosyal bilgiler dersinin en önemli amacı, bireyleri etkili bir yurttaş ve iyi bir vatandaş olarak yetiştirme, kendi vatanını ve çevresini tanıma, etrafında oluşabilecek sosyal sorunlara çözüm üretecek temel bilgi ve toplumsal kültürü kazandırmaktır (Kılıç, 1997: 31).

Sosyal bilgiler dersinde kullanılan drama tekniğinin öğrencilere sağlayacağı birçok faydalı yönü bulunmaktadır. Drama yöntemiyle birlikte öğrenciler daha önceki dönemlere ait konular hakkında canlandırma veya rol yapma tekniğiyle öğrenebilmektedir. Sosyal bilgiler dersinde drama tekniğiyle istenildiği anda yaşanamayacak olgularla gerçek olayların öğrenciler tarafından kıyasının yapılması sağlanabilmektedir. Ayrıca öğrenciler zaman ve mekân yönünden ulaşamayacakları olay ve durumları drama yöntemiyle inceleyebilmektedirler. Ayrıca drama yöntemiyle öğrenciler düşünme, yorumlama, konuşma, dinleme, algılama ve iletişim kurma becerileri de gelişmektedir. Bu gibi özellikler sosyal bilgiler dersinin öğretim amaçlarındandır (Şimşek, 2001: 29).

Öğrenciler sosyal bilgiler dersinde kullanılan drama yöntemiyle anlatılan olayları gerçeğe uygun bir şekilde düşünerek kurgulamaktadırlar. Sosyal bilgiler dersi müfredatında bulunan tarih konularını öğrencilere anlatırken canlandırma yapılarak

anlatılmasıyla konular daha iyi öğrenilmekte ve sosyal bilgilerde öğrenci seviyeleri yükselmektedir. Sosyal bilgiler dersinde kullanılan drama yöntemleriyle öğrenciler canlandırdıkları karakterleri benimser, kendini onun yerine koymakta, onun gibi düşünmekte, onun gibi karar almakta ve bu kararları uygulayarak o konuyu benimsemesi daha kolay olmaktadır. Canlandırma tekniğiyle öğrenciler geçmiş, bugün ve gelecek arasında ilgi kurabilmektedirler. Sosyal bilgiler dersinde kullanılan drama yöntemiyle öğrenciler toplumdaki bireylerin yaşantıları hakkında, bulunduğu konunun geçmişi, topluma ve yaşama uyum sağlanması gibi konular hakkında gelişim sağlayabilmektedirler (Özcan, 2004: 29).

2.4.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Drama

Eğitim-öğretim sürecinde tarih, matematik, dil ve fen gibi bazı disiplinlerde yaratıcı drama yöntemi kullanılmaktadır. Yaratıcı drama yönteminin kullanımıyla öğretmen, öğrencilerin farklı alanlar ile ilgili kavram ve bilgileri öğrenmelerini sağlayabilmektedir. Ayrıca yaratıcı drama yönteminin kullanılmasıyla öğrencilerin yaşamda ileriki dönemlerde karşılaşılabilecekleri olayları canlandırmalarına imkan sağlanabilmektedir. Drama sürecinde öğrenciler üzerinde çalışma yapılan konu hakkında dramatik bir süreç içinde olmaktadır ve o konu hakkında ayrıntılı bir şekilde incelenerek daha iyi kavramaktadırlar (Sarı, 2017: 31).

Yaratıcı dramayla birlikte grup çalışması içerisinde yaşayarak öğrenme yöntemi kullanılmasıyla bilgi sahibi olmanın yanı sıra sözel anlatımın gelişiminin ve toplumdaki bireylerle etkileşim halinde bulunmaya yarar sağlamaktadır. Yaratıcı drama yöntemi, üretken, yaratıcı, fikir üretebilen, farkındalık yaratabilen, iletişim becerisi iyi seviyede olan, problem çözebilen, eleştirel davranabilen ve yargılayıcı olabilen bireylerin yetişmesi için kullanılabilen bir alternatif eğitim yöntemi olabilmektedir. Eğitim ve öğretim alanında kullanılan yaratıcı drama yöntemi bir hayat felsefesi olarak belirtilmektedir.

Sosyal bilgiler dersinde kullanılan yaratıcı drama yöntemiyle, bireyler hayatı anlayabilmekte, eğitim hayatında öğrenmeye çalıştıkları bilgiyi anlamlandırabilmekte, düşünce ve fikirlerini hür bir şekilde ifade edebilmeleri sonucunda kalıcı ve etkin bir öğrenme ortamının oluşmasına imkân sağlayabilmektedir. Ayrıca sosyal bilgiler dersinde uygulanan yaratıcı drama yöntemi öğrencilerin sosyal yaşam içinde etkin bir şekilde rol alan, vatandaşlık haklarını bilen, sorumluluk duygusuna sahip, problem çözme becerisi olan ve karar alabilen bireyler olmasına imkan sağlayabilmektedir.

Eğitim-öğretim ortamında kullanılan yaratıcı drama sorumluluk sahibi kendini ifade edebilen bireylerin yetişmesine öncülük edebilmektedir. Sosyal bilgiler dersi soyut kavramları içerisinde barındırdığından ötürü yaratıcı drama kullanımını öğrenci başarısının artmasına olanak sağlamaktadır. Yaratıcı drama yöntemi öğrencilerin görmedikleri ve deneyimleyemedikleri yaşamları, öğrenme ve yaşamalarına olanak sağlamaktadır. Ayrıca öğrencilerin, düşünme, dinleme, algılama, konuşma ve yorumlama gibi önemli bazı becerilerinin gelişimine oldukça önemli katkı sağlayabilmektedir (alışkan ve Karadağ, 2005: 78).

2.5. İlgili Araştırmalar

Literatürdeki alışmalar incelendiğinde yurt içinde ve yurt dışında yaratıcı drama, drama ve drama eğitimi ile ilgili çok sayıda çalışma yapıldığı görölmektedir.

Aykaç (2008), "Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Dramanın Yöntem Olarak Kullanılmasının Öğrenci Başarısına Etkisi" adlı çalışmada sosyal bilgiler dersinde "Gruplar, Sosyal Örgütler ve Kurumlar" öğrenme alanına bağlı "Hep Birlikte" temasının yaratıcı drama ile öğretilmenin 4. sınıf öğrencilerinin üzerinde etkisinin ve öğrenci başarısını ne ölçüde etkilediğini ortaya çıkarmayı amaçlamış ve Ankara'da bulunan bir ilköğretim okulundan seçtiği iki sınıftaki öğrencilerin bir grubunu deney grubu diğer grubu ise kontrol grubu olarak belirlemiştir. Hem nitel hem de nicel yöntemlerin kullanıldığı araştırma iki farklı ortamda uygulanmıştır. Uygulama sonucunda deney ve kontrol gruplarının son test puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklılık olduğu ve bu anlamlı farklılığın yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubu lehine olduğu sonucuna ulaşmıştır.

akır (2008), "Anasınıfı Türkçe Dil Etkinliklerinde Yaratıcı Drama Yönteminin Etkililiği" adlı araştırmasında anasınıfı çocuklarının Türkçe Dili eğitiminde geleneksel yöntemlerden dramtizasyonun kullanılması ile yaratıcı dramanın kullanılmasının karşılaştırılarak, yaratıcı dramanın etkililiğini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini, Samsun ilinde bulunan bir İlköğretime bağlı anasınıfında eğitim gören 20 deney grubu ve 20 kontrol grubu olmak üzere toplam 40 öğrenciden oluşturmuştur. Uygulama sonucunda Türkçe Dil Etkinliklerinde, dramtizasyon yönteminde ve yaratıcı drama yönteminde anasınıfında eğitim gören çocukların izlediklerini anlama ve anladıklarını sözel olarak ifade etme becerileri bakımından anlamlı farklılığın olduğunu ve bu anlamlı farklılığında yaratıcı drama

yönteminin lehine olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yani yaratıcı drama yönteminin dramatisasyon yönteminden daha etkili olduğu görülmüştür.

Günaydın (2008), "İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretiminde Drama Yönteminin Erişi ve Tutum Üzerine Etkisi" adlı çalışmada altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersinde bulunan "Demokrasi Serüveni" ünitesinin yaratıcı drama ile öğretiminin öğrencilerin dersteki erişleri ve derse ilişkin tutumlarının ne şekilde olduğunu belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın örnekleme, 13 kız ve 13 erkek öğrenciden oluşan deney grubu ve 13 erkek ve 12 kız öğrenciden oluşan kontrol grubu olmak üzere toplam 51 altıncı sınıf öğrencisinden oluşmuştur. Uygulama sonucunda deney grubu ve kontrol gruplarının yaratıcı drama dersinin uygulanması sonucunda Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumlarının ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğu ve bu anlamlı farklılığında deney grubu lehine olduğunu belirlenmiştir.

Çakmakçı (2009), "Karar Verme Becerilerin Kazandırılmasında Drama Dersinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencileri Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi" isimli çalışmada ilköğretim dördüncü sınıfta eğitim gören öğrencilerin normal hayatlarında karşılaştıkları problemleri çözmeye ilişkin ve karar verme becerilerinin kazandırılmasında drama dersinin etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada örneklem, Eskişehir ilinde bir ilköğretim okulunda 4. sınıfta eğitim gören 25 öğrenci deney grubu, 25 öğrenci ise kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Araştırmada ön-test, son-test değerlendirmesi kullanılmıştır. Uygulama sonucu deney ve kontrol gruplarının son test puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür.

Eti (2010), "Drama Etkinliklerinin Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 5-6 Yaş Grubu Çocukların Sosyal Becerileri Üzerine Etkisi" isimli çalışmada drama etkinliklerinin okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaşındaki çocuklarının sosyal becerileri üzerine etkisini incelemeyi amaçlamış ve Adana ilinde bulunan bir okul öncesi eğitim kurumundan 21'i deney ve 22'si kontrol grubu olmak üzere toplam 43 çocuğu örneklem olarak belirlemiştir. Araştırmada ön-test ve son-test değerlendirmesi yapılmıştır. Uygulama sonucunda deney ve kontrol grubunu oluşturan çocukların akranlarından elde edilen ön test- son test analizleri sonucunda deney grubu lehine anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür.

Malbeleği (2011), "Drama Yönteminin Sosyal Bilgiler Dersi Başarısına ve Bilinçli Tüketici Düzeyine Etkisi" adlı çalışmada, İlköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde "Üretim, Dağıtım ve Tüketim" konusuyla

ilişkili “Üretimden Tüketime” adlı ünitenin drama yöntemiyle işlenmesinin akademik başarıya, bilinçli tüketicilik düzeyine ve bilgilerin kalıcılığına etkisinin ne şekilde olduğunu araştırmayı amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda Sakarya ilinde bulunan bir ilköğretim okulundan 20’si deney grubu, 20’si kontrol grubu olmak üzere toplam 40 dördüncü sınıf öğrencisini örneklem olarak belirlemiştir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden olan ön-test, son-test kontrol gruplu deneysel model kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarında deney grubunun puan ortalamalarının kontrol grubuna göre yüksek olduğu ancak bu puan farkının anlamlı olmadığı görülmüştür.

Nayci (2011), "İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Drama'nın Bir Yöntem Olarak Kullanılmasının Öğrenci Başarısına Etkisi" isimli çalışmada beşinci sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde “Kurumlar, Örgütler ve Sosyal Örgütler” öğrenme alanında bulunan “Toplum İçin Çalışanlar” adlı ünitenin yaratıcı drama yöntemiyle anlatılmasının öğrenci başarısına etkisinin ne şekilde olduğunu belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada Şırnak ilinde bulunan devlet okulları ve özel okullardan seçkisiz yöntemle seçilen 53 beşinci sınıf öğrencisi örneklem olarak belirlenmiş ve bu öğrencilere hem nitel hem de nicel yöntemler ile sorular sorulup analiz edilmiştir. Uygulama sonucunda özel okulda öğrenim gören çocuklar ile devlet okulunda öğrenim gören çocukların son-test ortalama puanları arasında özel okullarda öğrenim göre çocukların lehine anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Araştırma sonucunda Sosyal Bilgiler dersinde yaratıcı dramının bir yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısı üzerinde anlamlı bir düzeyde etkili olduğu görülmüştür.

Şenol (2011), "Deyimlerin Yaratıcı Drama Yöntemiyle Öğretimi" adlı çalışmada yedinci sınıf öğrencilerine Türkçe dersinde “Deyimler’in” öğretiminde drama yönteminin geleneksel yöntemle göre etkililiğini ve kalıcılığını belirlemeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda Erzurum ilinde öğrenim gören bazı yedi sınıf öğrencilerini iki gruba ayırmış ve bir gruba geleneksel yöntemler ile deyimlerin öğretilmesini sağlamış, diğer gruba ise yaratıcı drama yöntemiyle deyimlerin öğretimini sağlamıştır. Uygulama sonucunda drama yönteminin uygulandığı öğrenci grubunun deyimleri öğrenmedeki başarısı ve öğrenme kalıcılığının olması, geleneksel yöntemlerin uygulandığı öğrenci grubundan gruptan daha başarılı olduğu görülmüştür.

Yılmaz (2012), "Sosyal Bilgiler Derslerinde Drama Yöntemi ile Öğretimin Öğrencilerin Sosyal Beceri, Empatik Beceri ve Akademik Başarı Düzeylerine Etkisi" adlı çalışmada yedinci sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde yaratıcı drama ile eğitim görmelerinin, sosyal beceri düzeylerine, akademik başarılarına ve empatik beceri düzeylerine etkisi olup olmadığını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada ön-test ve son-test öntest kontrol gruplu deneysel model, kontrol ve deney gruplarına uygulanmıştır. Uygulama sonucunda deney grubu lehine anlamlı farklılaşma olduğu görülmüştür.

Zengin (2014), "Yöntem Olarak Yaratıcı Drama Kullanımının İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki Değerlere Etkisi" adlı çalışmada dördüncü sınıf öğrencilerine Sosyal Bilgiler dersi müfredatında bulunan "Hoşgörü, Duygu ve Düşüncelere Saygı" değerlerinin öğretiminde drama yönteminin kullanılmasının etkisinin ne şekilde olduğunu belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma Muş ilinde bulunan bir ilköğretim okulunda öğrenim gören 22 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırmada öğrenciler deney ve kontrol grubu şeklinde gruplandırılmış ve ön-test, son-test kullanılmıştır. Uygulama sonucunda yaratıcı drama ile yürütülen öğretim şekli, geleneksel öğretim yöntemlerine göre daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yetim (2015), "Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yardımseverlik ve Dayanışma Değerlerinin Öğretiminde Kullanılan Örnek Olay ve Drama Yöntemlerinin Etkililiğinin İncelenmesi" adlı çalışmada beşinci sınıf öğrencilerine Sosyal Bilgiler dersi müfredatında bulunan "Yardımseverlik ve Dayanışma" değerlerinin öğretiminde örnek olay yöntemi ve drama yönteminin kullanılmasının etkisinin ne şekilde olduğunu belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma ön-test ve son-test karşılaştırma gruplu yarı deneysel modelle gerçekleştirilmiştir. Uygulama sonrasında yardımseverlik ve dayanışma değerlerinin öğrenciye aktarılmasında örnek olay yönteminin, drama yöntemine göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Erdoğan (2016), "Yaratıcı Drama Yönteminin İlkokul İkinci Sınıf İngilizce Dersi Meyveler (Fruits) Ünitesindeki Sözcük Öğrenme Başarısına Etkisi" adlı çalışmada ikinci sınıf öğrencilerinin İngilizce dersinde yaratıcı drama öğretim yöntemiyle kelime öğrenmelerinde başarı düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada ön-test ve son-test kontrol gruplu yarı deneysel bir model uygulanmıştır. Araştırmada 51 deney grubu ve 52 kontrol grubu olmak üzere 103 ikinci sınıf öğrencisi örneklem olarak kullanılmıştır. Uygulama sonucunda yaratıcı drama

yönteminin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin, sözcük öğrenme başarısının kontrol grubu öğrencilerine oranla daha başarılı olduğu sonucu görülmüştür.

III. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitimsel drama uygulama yeterlikleri ile yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarına ilişkin nicel bir araştırma olup, ilişkisel tarama modeliyle gerçekleştirilmiştir.

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey, ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır (Karasar, 2005: 77). İlişkisel tarama, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını veya değişim derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırmalardır (Karasar, 2005: 81).

3.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmada genelleme amacı güdülmendiğinden çalışma grubu belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabılır durum örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 2016-2017 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören, gönüllülük esasına göre araştırmaya katılan 183 sosyal bilgiler öğretmen adayından oluşmaktadır.

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1'de gösterilmiştir. Katılımcıların cinsiyet, sınıf, dramayla ilgi önceden eğitim alma durumu, tiyatro, sinema v.b. etkinliklere katılma durumuna ilişkin görüşler ve mezun olunan lise türüne ilişkin bilgiler bu başlık altında ele alınmıştır.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Demografik Niteliklere İlişkin Betimsel Veriler

Demografik Nitelik	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	107	58.5
	Erkek	76	41.5
	Toplam	183	100
Sınıf	1. sınıf	47	25.7
	2. sınıf	47	25.7
	3. sınıf	57	31.1
	4. sınıf	32	17.5
	Toplam	183	100
Dramayla ilgili Lisans Eğitiminden Önce Eğitim alma durumu	Evet	21	11.5
	Hayır	162	88.5
	Toplam	183	100
Tiyatro ve sinema gibi etkinliklere katılma durumu	Evet	123	67.2
	Hayır	60	32.8
	Toplam	183	100
Mezunu Olunan Lise	Düz Lise/ Anadolu Lisesi	140	76.5
	Fen Lisesi	1	0.5
	İmam Hatip Lisesi	6	3.3
	Anadolu Öğretmen Lisesi	9	4.9
	Ticaret Meslek Lisesi	4	2.2
	Endüstri Meslek Lisesi	7	3.8
	Diğer	16	8.7
	Toplam	183	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi katılımcıların cinsiyet faktörüne göre dağılımına bakıldığında, bayan katılımcılar grubun %58.5’ini oluştururken erkek katılımcılar ise %41.5’ini; katılımcıların sınıf faktörüne göre dağılımına bakıldığında; 3. sınıfta olan katılımcılar grubun %31.1’ini, 1. sınıfta olan katılımcılar grubun %25.7’sini, 2. sınıfta olan katılımcılar grubun %25.7’sini ve 4 sınıfta olan katılımcılar grubun %17.5’ini; dramayla ilgili önceden eğitim alma durumuna göre dağılıma bakıldığında daha önceden dramayla ilgili eğitim almayan katılımcılar grubun %88.5’ini eğitim alan katılımcılar ise %11.5’ini; tiyatro ve sinema gibi etkinliklere katılma durumuna göre dağılıma bakıldığında tiyatro ve sinema gibi etkinliklere katılan katılımcılar grubun %67.2’sini, katılmayanlar ise grubun %32.8’ini; mezun olunan lise türüne göre dağılıma bakıldığında Düz Lise/Anadolu Lisesi mezunu katılımcılar grubun %76.5’ini, Düz lise ve Anadolu Lisesi dışında kalan lise türlerinden mezun olan katılımcılar ise %23.5’ini oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları, üç bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde katılımcı grubun betimsel özelliklerini ölçmeye yönelik ifadeler yer alırken, ikinci bölümde katılımcı grubun eğitimsel drama uygulama yeterlik tutumlarının belirlenmesine yönelik ifadeler ve son olarak üçüncü bölümde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik ifadeler bulunmaktadır.

Birinci bölümde yer alan bilgiler kişisel bilgilerdir. Kişisel bilgiler kısmında, araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyet, sınıf, dramayla ilgili önceden eğitim alma durumu, tiyatro, sinema v.b. etkinliklere katılma durumuna ilişkin görüşler ve mezun olunan lise türüne ilişkin değişkenlere yer verilmiştir.

Ölçeğin ikinci bölümünde eğitimsel drama uygulama yeterlik tutumlarının belirlenmesi için veriler Karadağ v.d (2008) tarafından geliştirilen “Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliği Ölçeği” ile toplanmıştır. Eğitimsel drama uygulama yeterliği ölçeği 30 madde ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekteki alt boyutlara bakıldığında: Dramayı planlama yeterliği (6 Madde), Drama sürecini gerçekleştirme yeterliği (17 Madde) ve Drama sürecini değerlendirme yeterliği (6 Madde) olmak üzere 30 madde kullanılmıştır. Her maddenin karşısında Likert tipi olarak 5 ölçekli cevap skalası bulunmaktadır. Bu skala 1: Hiçbir Zaman, 2: Nadiren, 3: Ara sıra, 4: Çoğu Zaman, 5: Her Zaman şeklinde derecelendirilmiştir.

Ölçeğin üçüncü bölümünde yaratıcı drama dersine yönelik tutuma ilişkin görüşlerin belirlenmesi için veriler Adıgüzel (2007) tarafından geliştirilen “Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği” ile toplanmıştır. Yaratıcı drama tutum ölçeği 50 madde ve tek boyut olarak tasarlanmıştır. Her bir maddenin karşısında Likert tipi 5 ölçekli cevap skalası bulunmaktadır. 50 maddelik ölçeğin, 30 maddesi olumlu ve 20 maddesi olumsuz ifadelerden oluşmuştur. Ölçekteki olumlu maddeler: “1: Hiç Katılmıyorum”, “2: Katılmıyorum”, “3: Kararsızım”, “4: Katılıyorum”, “5: Tamamen Katılıyorum” şeklinde 5’ten 1’e doğru puanlanırken, olumsuz maddeler ise tamamen tersi seçeneklerle 1’den 5’e doğru puanlanmıştır.

Eğitimsel drama uygulama yeterliği ölçeğinin iç tutarlılığı için Karadağ v.d. (2008) Cronbach-Alpha katsayılarını hesaplamış ve sonuçları; dramayı planlama yeterliği boyutunda; 0,706, drama sürecini gerçekleştirme yeterliği boyutunda; 0,817, drama sürecini değerlendirme yeterliği boyutunda; 0,780 ve eğitimsel drama uygulama yeterliği ölçeğinin toplamında; 0,744 olarak bulmuştur.

Yaratıcı drama tutum ölçeği ölçeğinin iç tutarlılığı için Adıgüzel (2007) Cronbach-Alpha katsayılarını hesaplamış sonuçlar; yaratıcı drama tutum ölçeğinin toplamı; 0,900 olarak bulmuştur. Ayrıca araştırmada kullanılan yaratıcı drama tutum ölçeği maddelerinin geçerliliği için Adıgüzel (2007) ve Karadağ v.d. (2008) faktör analizi yapılmışlardır. Faktör analizine başlamadan önce yapılması gereken testler ise KMO ve Bartlett testleridir. KMO testi çalışmadaki verilere faktör analizi yapıp yapılmayacağı, faktör analizinin uygun olup olmayacağını belirtirken, Bartlett testi de faktör analizi için örneklemin yeterli olup olmayacağını belirlemektedir. Andy Field (2000) KMO test değerinin 0,50 ve üzeri olması durumunda faktör analizinin yapılabileceğini, daha alt durumlarda ise veri kümesinin faktörleşemeyeceğini belirtmektedir. Faktör analizinde literatürde de genel olarak geçerli olan görüş faktör yükü 0.30'un altında olan ifadelerin o faktör boyutundan ve analizden çıkarılmasıdır.

Eğitimsel drama uygulama yeterliği ölçeğinin geçerliliği için Karadağ v.d. (2008) faktör analizi yapmış KMO, Bartlett ve faktör yüklerini hesaplamıştır. KMO değerini 0.667 olarak bulmuş faktör analizi yapmaya uygun olduğunu belirlemiştir. Faktör analizi sonucunda bütün maddelerin faktör yükü 0.30'un üstünde olduğundan bütün maddeler geçerli olarak kabul edilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması için Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü aracılığıyla Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi yönetiminden gerekli izinler alınmıştır.

Veri toplama araçlarını doldurmak isteyen sosyal bilgiler öğretmen adaylarına öncelikle araştırma hakkında bilgi verilerek bireysel olarak dağıtılmış ve bireysel olarak ölçekleri doldurmaları istenmiştir. Ölçme araçları doldurulduktan hemen sonra araştırmacı tarafından toplanmıştır. Demografik bilgi formu ve ölçeklerin uygulanması esnasında tarafsız ve objektif bir ortam sağlanmasına azami önem verilmiştir. Demografik bilgi formu ve ölçeklerin doldurulması yaklaşık 20-25 dk. aralığında sürmüştür.

3.5. Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizi SPSS 24.0 paket programıyla yapılmıştır. Bu kapsamda, araştırmaya katılan Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının demografik bilgilerinin (cinsiyet, sınıf, dramayla ilgi önceden eğitim alma durumu, tiyatro, sinema

v.b. etkinliklere katılma durumu, drama dersinin olumlu etki yaratabilmesi için kaçınıcı sınıfta olmasına ilişkin görüşler ve mezun olunan lise türü) tespiti için frekans ve yüzde hesaplamaları yapılmıştır.

Örnekleme oluşturan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı drama tutumu ve eğitimsel drama uygulama yeterliğine ilişkin tutumların cinsiyet, lise türü, dramayla ilgi önceden eğitim alma durumu, tiyatro, sinema v.b. etkinliklere katılma durumu değişkenleri açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için, aritmetik ortalama (X), standart sapma (SS) ve bağımsız örneklem için t-Testi uygulanmıştır.

Örnekleme oluşturan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı drama tutumu ve eğitimsel drama uygulama yeterliğine ilişkin tutumlarının sınıfa ilişkin görüşler değişkenleri açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla da aritmetik ortalama (X), standart sapma (SS) ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır.

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının eğitimsel drama uygulama yeterliği ölçeği ve alt boyutları ile yaratıcı drama tutum ölçeği arasında istatistiksel açıdan bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla da aritmetik ortalama (X) ve Pearson Korelasyon analizi uygulanmıştır.

IV. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın çalışma grubunu oluşturan katılımcıların eğitimsel drama uygulama yeterlikleri, yaratıcı dramaya ilişkin tutumları; eğitimsel drama uygulama yeterlikleri ve yaratıcı dramaya ilişkin tutumların cinsiyet, daha önce drama eğitim alma durumu, tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılma durumu, mezun oldukları lise, sınıf ve dramaya ilişkin tutumun olumlu olması için drama dersinin kaçınıcı sınıfta olmasına ilişkin verdikleri cevaplara göre istatistiksel açıdan farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir. Ayrıca eğitimsel drama uygulama yeterliği ölçeği ve alt boyutları ile yaratıcı drama ilişkin tutum ölçeği arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Katılımcıların Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliğine İlişkin Tutumlarına Göre Bulgu ve Yorumlar

Katılımcıların eğitimsel drama uygulama yeterliğine ilişkin genel tutumları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliğine Yönelik Tutumlarına İlişkin Betimsel Veriler

Madde No:		n= 183	
		$\bar{x}$	Ss
1	Dramanın amaç ve hedeflerini belirler.	3.87	0.89
2	Drama sonrası öğrenci kazanımlarını belirler.	3.92	0.83
3	Dramaya uygun fiziki ortam seçer.	3.99	0.94
4	Dramaya uygun materyal seçimi yapar ve hazırlar.	3.95	0.98
5	Drama yöntemine uygun ders planı yapar.	3.79	1.09
6	Etkinliklere ilişkin drama tekniklerini belirler.	3.86	1.06
7	Drama öncesi öğrencilerin dikkat çeker.	4.02	0.96
8	Drama esnasında güler yüzlü, sevecen, esprilidir.	4.04	0.97
9	Drama esnasında anlaşılır bir dil kullanır.	4.12	0.90
10	Drama esnasında öğrencileri hedef ve konulardan haberdar eder.	4.01	1.01
11	Dramalarda öğrenciler ile empati kurar.	3.87	1.02
12	Üretilmiş metin, öykü ve oyun olmadan dramayı yönetir.	3.59	1.11
13	Öğrencilerin güven duygularını sağlayacak davranışlarda bulunur.	3.92	0.98
14	Drama esnasında zamanı etkili kullanır.	3.81	1.07
15	Çok iyi bir dinleyici ve izleyicidir	4.07	1.00
16	Öğrencilerin grup oluşumlarında hak ve özgürlüklerine saygılıdır.	4.11	0.98
17	Sınıfta dolaşarak gerekirse yardım eder.	4.11	0.88
18	Çok iyi bir dinleyicidir.	4.26	0.79
19	Etkinlikler sırasında öğrencilere söz hakkı verir.	4.08	0.94
20	Dramanın aşamalarını kullanır.	3.94	1.01
21	Öğrencilerin önerilerini dikkate alır.	4.04	0.91
22	Yönetmekten çok yol göstermeye ağırlık verir.	3.90	0.93
23	Drama etkinliğine uygun grup oluşturur.	4.03	0.95
24	Drama esnasında geçmiş konuları hatırlatarak bağlantı kurar.	3.95	0.94
25	Dramaya uygun ölçme ve değerlendirme araçlarını belirler.	3.98	0.94
26	Drama aşamasında açık uçlu sorular sorar.	3.74	1.04
27	Öğrencilere ve gruplara karşı objektiftir.	4.03	1.01
28	Öğrenci ve grup dinamiğine göre değerlendirme yapar.	3.93	0.98
29	Öğrencilere değerlendirme sonucu geri bildirim verir.	3.96	0.98
30	Değerlendirme sonucunda öğrenci tepkilerini dinler.	3.95	0.97
Genel Ortalama		3.96	0.64

Tablo 2'ye göre, eğitimsel drama uygulama yeterliğinde en etkili ifadeler “Çok iyi bir dinleyicidir.”, “Drama esnasında anlaşılır bir dil kullanır”, “Öğrencilerin grup oluşumlarında hak ve özgürlüklerine saygılıdır” ve “Sınıfta dolaşarak gerekirse yardım eder” maddeleridir.

Tablo 2'ye göre, eğitimsel drama uygulama yeterliğinde en etkisiz üç ifade “Üretilmiş metin, öykü ve oyun olmadan dramayı yönetir.”, “Drama aşamasında açık uçlu sorular sorar.” ve “Drama yöntemine uygun ders planı yapar.” maddeleridir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının genel itibarıyla eğitimsel drama uygulama yeterliliğine ilişkin aritmetik ortalama puanlarının yüksek (Çoğu zaman) ($3.41 < \bar{x} < 4.20$) düzeyde olduğu saptanmıştır.

4.1.1. Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Eğitimsel Drama

Uygulama Yeterliğine İlişkin Tutumlarına Ait Bulgu ve Yorumlar

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının eğitimsel drama uygulama yeterliğine ilişkin tutumlarının cinsiyet değişkenine göre dağılımının ne şekilde olduğu aşağıdaki Tablo 3.'te gösterilmektedir.

Tablo 3. Cinsiyet Değişkenine Göre Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliğine İlişkin Tutumların Dağılımı

	Gruplar	n	$\bar{x}$	Ss	t	p
Dramayı planlama yeterliği	Kadın	107	3.96	0.76		
	Erkek	76	3.81	0.82	1.250	0.21
	Toplam	183				
Drama sürecini gerçekleştirme yeterliği	Kadın	107	4.04	0.67		
	Erkek	76	3.93	0.65	1.133	0.26
	Toplam	183				
Drama sürecini değerlendirme yeterliği	Kadın	107	3.88	0.83		
	Erkek	76	4.00	0.66	1.015	0.31
	Toplam	183				

“Eğitimsel drama uygulama yeterliğinde dramayı planlama yeterliği” boyutunda bayan katılımcıların test puan ortalaması ($\bar{x}=3.96$) ile erkek katılımcıların test puan ortalaması ($\bar{x}=3.81$) arasında anlamlı bir farklılık yoktur [$t=1.250$, $p>0.05$]. Bu bulgu, eğitimsel drama uygulama yeterliğinde dramayı planlama yeterlik düzeyi ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermektedir.

“Eğitimsel drama uygulama yeterliğinde drama sürecini gerçekleştirme yeterliği” boyutunda bayan katılımcıların test puan ortalaması ($\bar{x}=4.04$) ile erkek katılımcıların test puan ortalaması ($\bar{x}=3.93$) arasında anlamlı bir farklılık yoktur [$t=1.133$, $p>0.05$]. Bu bulgu, eğitimsel drama uygulama yeterliğinde drama sürecini gerçekleştirme yeterlik düzeyi ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermektedir.

“Eğitimsel drama uygulama yeterliğinde drama sürecini değerlendirme yeterliği” boyutunda bayan katılımcıların test puan ortalaması ($\bar{x}=3.88$) ile erkek katılımcıların test puan ortalaması ($\bar{x}=4.00$) arasında anlamlı bir farklılık yoktur [$t=1.015$, $p>0.05$]. Bu bulgu, eğitimsel drama uygulama yeterliğinde drama sürecini değerlendirme yeterlik düzeyi ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermektedir.

4.1.2. Katılımcıların Daha Önce Drama Eğitimi Alma Durumuna Göre Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliğine İlişkin Tutumlarına Ait Bulgu ve Yorumlar

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının eğitimsel drama uygulama yeterliğine ilişkin tutumlarının daha önce drama eğitimi alma durumuna göre dağılımının ne şekilde olduğu aşağıdaki Tablo 4’te gösterilmektedir.

Tablo 4. Daha Önce Drama Eğitimi Alma Durumuna Göre Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliğine İlişkin Tutumların Dağılımı

	Gruplar	n	$\bar{x}$	Ss	t	p
Dramayı planlama yeterliği	Evet	21	4.16	0.89		
	Hayır	162	3.86	0.76	1.635	0.10
	Toplam	183				
Drama sürecini gerçekleştirme yeterliği	Evet	21	4.15	0.80		
	Hayır	162	3.97	0.65	1.122	0.26
	Toplam	183				
Drama sürecini değerlendirme yeterliği	Evet	21	4.03	0.94		
	Hayır	162	3.92	0.74	0.634	0.53
	Toplam	183				

“Eğitimsel drama uygulama yeterliğinde dramayı planlama yeterliği” boyutunda daha önce drama eğitimi almış katılımcıların test puan ortalaması ($\bar{x}=4.16$) ile daha önce drama eğitimi almamış katılımcıların test puan ortalaması ($\bar{x}=3.86$) arasında anlamlı bir farklılık yoktur [$t=1.635$, $p>0.05$]. Bu bulgu, eğitimsel drama uygulama yeterliğinde dramayı planlama yeterlik düzeyi ile daha önce drama eğitimi alma durumu arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermektedir.

“Eğitimsel drama uygulama yeterliğinde drama sürecini gerçekleştirme yeterliği” boyutunda daha önce drama eğitimi almış katılımcıların test puan ortalaması ($\bar{x}=4.15$) ile daha önce drama eğitimi almamış katılımcıların test puan ortalaması ($\bar{x}=3.97$) arasında anlamlı bir farklılık yoktur [$t=1.122$, $p>0.05$]. Bu bulgu, eğitimsel drama uygulama yeterliğinde drama sürecini gerçekleştirme yeterlik düzeyi ile daha önce drama eğitimi alma durumu arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermektedir.

“Eğitimsel drama uygulama yeterliğinde drama sürecini değerlendirme yeterliği” boyutunda daha önce drama eğitimi almış katılımcıların test puan ortalaması ($\bar{x}=4.03$) ile daha önce drama eğitimi almamış katılımcıların test puan ortalaması ($\bar{x}=3.92$) arasında anlamlı bir farklılık yoktur [$t=0.634$, $p>0.05$]. Bu bulgu,

eğitimsel drama uygulama yeterliğinde drama sürecini değerlendirme yeterlik düzeyi ile daha önce drama eğitimi alma durumu arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermektedir.

4.1.3. Katılımcıların Tiyatro-Sinema Gibi Etkinliklere Katılma Durumuna Göre Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliğine İlişkin Tutumlarına Ait Bulgu ve Yorumlar

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının eğitimsel drama uygulama yeterliğine ilişkin tutumlarının tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılma durumuna göre dağılımının ne şekilde olduğu aşağıdaki Tablo 5’te gösterilmektedir.

Tablo 5. Tiyatro-Sinema Gibi Etkinlikleri İzleme Durumuna Göre Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliğine İlişkin Tutumların Dağılımı

	Gruplar	n	$\bar{x}$	Ss	t	p
Dramayı planlama yeterliği	Evet	123	4.02	0.66		
	Hayır	60	3.65	0.94	2.745	0.01*
	Toplam	183				
Drama sürecini gerçekleştirme yeterliği	Evet	123	4.07	0.59		
	Hayır	60	3.84	0.76	2.084	0.04*
	Toplam	183				
Drama sürecini değerlendirme yeterliği	Evet	123	4.04	0.62		
	Hayır	60	3.71	0.98	2.382	0.02*
	Toplam	183				

*p<0.05 düzeyinde anlamlı

“Eğitimsel drama uygulama yeterliğinde dramayı planlama yeterliği” boyutunda tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılanların test puan ortalaması ($\bar{x}=4.02$) ile tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılmayanların test puan ortalaması ($\bar{x}=3.65$) arasında anlamlı bir farklılık vardır [$t=2.745$, $p<0.05$]. Bu bulgu, eğitimsel drama uygulama yeterliğinde dramayı planlama yeterlik düzeyi ile tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılma durumu arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılanların eğitimsel drama uygulama yeterliğinde dramayı planlama yeterlik düzeyleri, tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılmayanlara göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

“Eğitimsel drama uygulama yeterliğinde drama sürecini gerçekleştirme yeterliği” boyutunda tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılanların test puan ortalaması ($\bar{x}=4.07$) ile tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılmayanların test puan ortalaması ($\bar{x}=3.84$) arasında anlamlı bir farklılık vardır [$t=2.084$, $p<0.05$]. Bu bulgu, eğitimsel

drama uygulama yeterliğinde drama sürecini gerçekleştirme yeterlik düzeyi ile tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılma durumu arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılanların eğitimsel drama uygulama yeterliğinde drama sürecini gerçekleştirme yeterlik düzeyleri, tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılmayanlara göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

“Eğitimsel drama uygulama yeterliğinde drama sürecini değerlendirme yeterliği” boyutunda tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılanların test puan ortalaması ($\bar{x}=4.04$) ile tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılmayanların test puan ortalaması ($\bar{x}=3.71$) arasında anlamlı bir farklılık vardır [$t=2.382$, $p<0.05$]. Bu bulgu, eğitimsel drama uygulama yeterliğinde drama sürecini değerlendirme yeterlik düzeyi ile tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılma durumu arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılanların eğitimsel drama uygulama yeterliğinde drama sürecini değerlendirme yeterlik düzeyleri, tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılmayanlara göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

4.1.4. Katılımcıların Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliğine İlişkin Tutumlarına Ait Bulgu ve Yorumlar

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının eğitimsel drama uygulama yeterliğine ilişkin tutumlarının mezun olunan lise türüne göre dağılımının ne şekilde olduğu aşağıdaki Tablo 6’da gösterilmektedir.

Tablo 6. Mezun Olunan Lise Türüne Göre Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliğine İlişkin Tutumların Dağılımı

		Gruplar	n	$\bar{x}$	Ss	t	p
Dramayı planlama yeterliği	Düz	Lise/Anadolu	140	3.94	0.79		
	Lisesi					1.206	0.23
	Diğer		43	3.77	0.76		
	Toplam		183				
Drama sürecini gerçekleştirme yeterliği	Düz	Lise/Anadolu	140	4.00	0.65		
	Lisesi					0.290	0.77
	Diğer		43	3.97	0.69		
	Toplam		183				
Drama sürecini değerlendirme yeterliği	Düz	Lise/Anadolu	140	3.94	0.76		
	Lisesi					0.279	0.78
	Diğer		43	3.90	0.78		
	Toplam		183				

“Eğitimsel drama uygulama yeterliğinde dramayı planlama yeterliği” boyutunda Düz Lise/Anadolu Lisesi mezunu katılımcıların test puan ortalaması ($\bar{x}=3.94$) ile Düz Lise/Anadolu Lisesi dışında geri kalan diğer lise türlerinden mezun olan katılımcıların test puan ortalaması ($\bar{x}=3.77$) arasında anlamlı bir farklılık yoktur [$t=1.206$, $p>0.05$]. Bu bulgu, eğitimsel drama uygulama yeterliğinde dramayı planlama yeterlik düzeyi ile mezun olunan ise türü arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermektedir.

“Eğitimsel drama uygulama yeterliğinde drama sürecini gerçekleştirme yeterliği” boyutunda Düz Lise/Anadolu Lisesi mezunu katılımcıların test puan ortalaması ($\bar{x}=4.00$) ile Düz Lise/Anadolu Lisesi dışında geri kalan diğer lise türlerinden mezun olan katılımcıların test puan ortalaması ($\bar{x}=3.97$) arasında anlamlı bir farklılık yoktur [$t=0.290$, $p>0.05$]. Bu bulgu, eğitimsel drama uygulama yeterliğinde drama sürecini gerçekleştirme yeterlik düzeyi ile mezun olunan ise türü arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermektedir.

“Eğitimsel drama uygulama yeterliğinde drama sürecini değerlendirme yeterliği” boyutunda Düz Lise/Anadolu Lisesi mezunu katılımcıların test puan ortalaması ($\bar{x}=3.94$) ile Düz Lise/Anadolu Lisesi dışında geri kalan diğer lise türlerinden mezun olan katılımcıların test puan ortalaması ($\bar{x}=3.90$) arasında anlamlı bir farklılık yoktur [$t=0.2079$, $p>0.05$]. Bu bulgu, eğitimsel drama uygulama yeterliğinde drama sürecini değerlendirme yeterlik düzeyi ile mezun olunan ise türü arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermektedir.

4.1.5. Katılımcıların Öğrenim Görmekte Oldukları Sınıf Düzeyine Göre Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliğine İlişkin Tutumlarına Ait Bulgu ve Yorumlar

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının eğitimsel drama uygulama yeterliğine ilişkin tutumlarının sınıf değişkenine göre dağılımının ne şekilde olduğu aşağıdaki Tablo 7’de gösterilmektedir.

Tablo 7. Sınıf Değişkenine Göre Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliğine İlişkin Tutumların Dağılımı

Boyutlar	Gruplar	n	$\bar{x}$	Sd	f	p	Anlamlı fark
Dramayı planlama yeterliği	A) 1. Sınıf	47	3.87	3	179	2.693	0.05*
	B) 2. Sınıf	47	4.00				
	C) 3. Sınıf	57	3.70				
	D) 4. Sınıf	32	4.15				
	Toplam	183	3.90				
Drama sürecini gerçekleştirme yeterliği	A) 1. Sınıf	47	4.01	3	179	0.996	0.40
	B) 2. Sınıf	47	4.04				
	C) 3. Sınıf	57	3.88				
	D) 4. Sınıf	32	4.11				
	Toplam	183	3.99				
Drama sürecini değerlendirme yeterliği	A) 1. Sınıf	47	3.78	3	179	2.034	0.11
	B) 2. Sınıf	47	4.04				
	C) 3. Sınıf	57	3.84				
	D) 4. Sınıf	32	4.15				
	Toplam	183	3.93				

*p<0.05 düzeyinde anlamlı

“Eğitimsel drama uygulama yeterliğinde dramayı planlama yeterliği” boyutunda katılımcıların tutumları arasında okumakta oldukları sınıf bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir (f= 2.693, p<0.05). Başka bir deyişle Eğitimsel drama uygulama yeterliğinde dramayı planlama yeterliğine ilişkin tutumları, sınıf seviyesine bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Tablo 7 incelendiğinde farklılaşma 3. sınıf ve 4. sınıfta okuyan katılımcılar arasında olduğu görülmektedir. Buna göre 4. sınıfta olan katılımcıların ($\bar{x}$ =4.15), 3. sınıfta olan katılımcılara ($\bar{x}$ =3.70) göre eğitimsel drama uygulama yeterliğinde dramayı planlama yeterlik düzeyleri daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

“Eğitimsel drama uygulama yeterliğinde drama sürecini gerçekleştirme yeterliği” boyutunda katılımcıların tutumları arasında okumakta oldukları sınıf bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (f= 0.996, p>0.05). Başka bir deyişle Eğitimsel drama uygulama yeterliğinde drama sürecini gerçekleştirme yeterliğine ilişkin tutumları, sınıf seviyesine bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır.

“Eğitimsel drama uygulama yeterliğinde drama sürecini değerlendirme yeterliği” boyutunda katılımcıların tutumları arasında okumakta oldukları sınıf bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (f= 2.034, p>0.05). Başka bir deyişle Eğitimsel drama uygulama yeterliğinde drama sürecini

değerlendirme yeterliğine ilişkin tutumları, sınıf seviyesine bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır.

4.2. Katılımcıların Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Katılımcıların yaratıcı drama dersine yönelik genel görüşleri Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Betimsel Veriler

Madde No:		N= 183	
		$\bar{x}$	Ss
1	Yaratıcı drama dersinden hoşlanmam.	2.57	1.26
2	Yaratıcı drama dersinin, katılımcıların davranışlarında olumlu değişikliklere neden olduğunu sanıyorum.	3.87	0.96
3	Yaratıcı drama dersinin bende herhangi bir değişiklik oluşturduğunu sanmıyorum.	2.54	1.22
4	Yaratıcı drama dersinde duyguların ifade edilmesi rahatsız edicidir.	2.50	1.20
5	Yaratıcı drama dersi katılımcıların hayal gücünü geliştirir.	4.17	0.93
6	Yaratıcı drama dersi, katılımcıların sözlü iletişim becerilerini geliştirir.	4.27	0.88
7	Yaratıcı drama dersi, katılımcıların kendini ifade etme becerilerini geliştirir.	4.24	0.84
8	Katılımcılar yaratıcı drama derslerindeki uygulamaların sonunda neler hissettiklerinin sorulmasından hoşlanmazlar.	2.86	1.10
9	Yaratıcı drama dersi beden dilini etkin kullanma becerisini artırmaz.	2.54	1.37
10	Yaratıcı drama dersinden sonra insanlar daha demokratik davranırlar.	3.65	1.03
11	Yaratıcı drama dersi kişinin kendine güven duygusunu geliştirir.	4.14	0.88
12	Yaratıcı drama dersi kişinin kendine olan saygısını artırır.	4.15	0.82
13	Yaratıcı drama dersi bireyin empatik becerilerini geliştirir.	4.15	0.86
14	Yaratıcı drama dersi bireyin olaylara çok yönlü bakmasını sağlar.	4.14	0.83
15	Yaratıcı drama dersinde insanlar doğaçlama/canlandırma yapmaktan çekinirler.	3.21	1.20
16	Yaratıcı drama karşı cinsi daha iyi tanımayı sağlar.	3.81	0.97
17	Yaratıcı drama dersi, bireyin başkalarının varlığını kabul etmesini sağlar.	4.07	0.92
18	İnsanlar yaratıcı drama dersine çok istekli bir şekilde girerler.	3.51	1.06
19	Yaratıcı drama dersinin insanlara toplumsal duyarlılık kazandırdığını düşünüyorum.	4.24	0.87
20	Yaratıcı drama dersi bireyin hoşgörülü olmasını sağlar.	4.15	0.82
21	Yaratıcı drama dersinde katılımcılar dikkatlerini yoğunlaştırmakta zorlanırlar.	2.96	1.15
22	Yaratıcı drama dersi, kişinin sosyalleşmesine katkıda bulunmaz.	2.30	1.29
23	Yaratıcı drama dersi bireyin kendini tanımasına katkıda bulunur.	4.11	0.85
24	Yaratıcı drama dersi, katılımcıların, bireysel farklılıkların önemini anlamalarını sağlar.	4.21	0.72
25	Yaratıcı dramanın diğer derslerde bir öğretim yöntemi olarak kullanılabilmesine inanmıyorum.	2.74	1.35
26	Yaratıcı drama dersinde yapılan dokunma duygusuyla ilgili çalışmaların katılımcıları rahatsız ettiğini düşünüyorum.	2.96	1.19
27	Yaratıcı drama, eğlenceli bir derstir.	4.05	1.04
28	Öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersi almaları gereklidir.	4.08	0.97
29	Programlarda, yaratıcı drama dersine bir yarıyıl değil, birkaç yarıyıl verilmelidir.	3.73	1.09
30	Katılımcıların, yaratıcı drama dersinden hemen sonra özgün drama oturumları tasarladıklarını sanıyorum.	3.47	0.96
31	Yaratıcı dramaya ayrılan sürenin zaman kaybı olduğunu sanıyorum.	2.37	1.29
32	Yaratıcı dramaya eğitimin her kademesinde (okul öncesinden yüksek öğrenime kadar) yer verilmelidir.	3.92	1.11
33	Yaratıcı drama dersi yaşamla doğrudan ilişkilidir.	4.03	1.01
34	Yaratıcı drama dersinin insan ilişkilerini olumlu yönde etkilediğini düşünüyorum.	4.09	0.94
35	Yaratıcı drama dersinde yapılan ısınma çalışmaları çok da önemli değil.	2.79	1.28
36	Yaratıcı drama dersinde yapılan canlandırmaların gerekliliğine inanıyorum.	4.01	1.01
37	Yaratıcı drama dersinde yapılan değerlendirme amaçlı paylaşımlar sıkıcıdır.	2.69	1.23
38	Yaratıcı drama dersindeki rahatlatma çalışmalarının etkili olmadığını düşünüyorum.	2.71	1.30
39	Yaratıcı drama dersinde işbirliği yaparak çalışmak katılımcıları huzursuz etmektedir.	2.57	1.23
40	Yaratıcı drama sürecinin katılımcıların günlük yaşamını etkilemediğini düşünüyorum.	2.82	1.34
41	Yaratıcı drama dersi "biz bilinci" oluşmasını sağlar.	4.24	0.90
42	Yaratıcı drama dersinde verilen ödevler sıkıcıdır.	2.79	1.25
43	Yaşamda karşılaşılan her durum, yaratıcı drama sürecinde ele alınabilir.	3.88	0.99
44	Yaratıcı drama, ders dışı bir etkinlik olarak öğretilebilir, programda ayrı bir ders olarak yer almasına gerek yoktur.	2.84	1.26
45	Yaratıcı drama dersinde aktif katılım önemli değildir.	2.44	1.28
46	Gelecekte, yaratıcı drama alanında akademik çalışmalar yapmak isterim.	3.53	1.21
47	Yaratıcı drama ile ilgili yayınları izlerim/okurum.	3.43	1.17
48	Değişik meslek gruplarındaki yaratıcı drama uygulamaları ilgimi çekmiyor.	2.70	1.28
49	Yaratıcı drama başlı başına bir disiplindir.	3.81	1.02
50	Yaratıcı dramanın farklı disiplinlerle ilişkisini önemli bulurum.	4.01	1.00
Genel Ortalama		3.46	0.41

Tablo 8'e göre yaratıcı drama dersinde ilişkin tutumun olumlu olmasında en etkili üç ifade "Yaratıcı drama dersi, katılımcıların sözlü iletişim becerilerini geliştirir", "Yaratıcı drama dersi "biz bilinci" oluşmasını sağlar" ve "Yaratıcı drama dersi, katılımcıların kendini ifade etme becerilerini geliştirir" maddeleridir.

Tablo 8'e göre yaratıcı drama dersinde ilişkin tutumun olumsuz olmasında en etkili üç ifade "Yaratıcı drama dersi, kişinin sosyalleşmesine katkıda bulunmaz.", "Yaratıcı dramaya ayrılan sürenin zaman kaybı olduğunu sanıyorum." ve "Yaratıcı drama dersinde aktif katılım önemli değildir." maddeleridir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının genel itibarıyla yaratıcı drama dersine yönelik tutum puan ortalamalarının yüksek ($3.41 < \bar{x} < 4.20$) düzeyde olduğu belirlenmiştir.

4.2.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Katılımcıların Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumlarına Ait Bulgu ve Yorumlar

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre dağılımının ne şekilde olduğu aşağıdaki Tablo 9'da gösterilmektedir.

Tablo 9. Cinsiyet Değişkenine Göre Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumların Dağılımı

	Gruplar	n	$\bar{x}$	Ss	t	p
Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum	Kadın	107	3.74	0.57		
	Erkek	76	3.64	0.53	1.190	0.23
	Toplam	183				

"Yaratıcı drama dersine yönelik tutumda" bayan katılımcıların test puan ortalaması ($\bar{x}=3.74$) ile erkek katılımcıların test puan ortalaması ($\bar{x}=3.64$) arasında anlamlı bir farklılık yoktur [$t=1.190$, $p>0.05$]. Bu bulgu, eğitimsel yaratıcı drama dersine yönelik tutum ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermektedir.

4.2.2. Katılımcıların Lisans Eğitiminden Önce Drama Eğitimi Alma Durumuna Göre Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumlarına Ait Bulgu ve Yorumlar

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarının lisans eğitiminden önce drama eğitimi alma durumuna göre dağılımının ne şekilde olduğu aşağıdaki Tablo 10'da gösterilmektedir.

Tablo 10. Lisans Eğitiminden Önce Drama Eğitimi Alma Durumuna Göre Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumların Dağılımı

	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	t	P
Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum	Evet	21	3.94	0.60		
	Hayır	162	3.67	0.54	2.091	0.04*
	Toplam	183				

*p<0.05 düzeyinde anlamlı

“Yaratıcı drama dersine yönelik tutumda” lisans eğitiminden önce drama eğitimi almış katılımcıların test puan ortalaması ($\bar{x}=3.94$) ile lisans eğitiminden önce drama eğitimi almamış katılımcıların test puan ortalaması ($\bar{x}=3.67$) arasında anlamlı bir farklılık vardır [t=2.091, p<0.05]. Bu bulgu, yaratıcı drama dersine yönelik tutum ile lisans eğitiminden önce drama eğitimi alma durumu arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Lisans eğitiminden önce drama eğitimi almış katılımcıların yaratıcı drama dersine yönelik tutumları, lisans eğitiminden önce drama eğitimi almamış katılımcılara göre daha olumlu olduğu anlaşılmaktadır.

4.2.3. Katılımcıların Tiyatro-Sinema Gibi Etkinlikleri İzleme Durumlarına Göre Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumlarına Ait Bulgu ve Yorumlar

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarının tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılma durumuna göre dağılımının ne şekilde olduğu aşağıdaki Tablo 11’de gösterilmektedir.

Tablo 11. Tiyatro-Sinema Gibi Etkinliklere Katılma Durumuna Göre Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumların Dağılımı

	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	t	p
Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum	Evet	123	3.78	0.55		
	Hayır	60	3.53	0.52	3.040	0.04*
	Toplam	183				

*p<0.05 düzeyinde anlamlı

“Yaratıcı drama dersine yönelik tutumda” tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılanların test puan ortalaması ($\bar{x}=3.78$) ile tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılmayanların test puan ortalaması ($\bar{x}=3.53$) arasında anlamlı bir farklılık vardır [t=3.040, p<0.05]. Bu bulgu, yaratıcı drama dersine yönelik tutum ile tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılma durumu arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılanların yaratıcı drama dersine

yönelik tutumları, tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılmayanlara göre daha olumlu olduğu anlaşılmaktadır.

4.2.4. Katılımcıların Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumlarına Ait Bulgu Ve Yorumlar

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarının mezun olunan lise türüne göre dağılımının ne şekilde olduğu aşağıdaki Tablo 12’de gösterilmektedir.

Tablo 12. Mezun Olunan Lise Türüne Göre Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumların Dağılımı

Gruplar			n	$\bar{x}$	Ss	t	p
Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum	Düz Lise/Anadolu Lisesi		140	3.68	0.54		
	Diğer		43	3.76	0.58	0.785	0.43
	Toplam		183				

“Yaratıcı drama dersine yönelik tutumda” Düz Lise/Anadolu Lisesi mezunu katılımcıların test puan ortalaması ($\bar{x}=3.68$) ile Düz Lise/Anadolu Lisesi dışında geri kalan diğer lise türlerinden mezun katılımcıların test puan ortalaması ($\bar{x}=3.76$) arasında anlamlı bir farklılık yoktur [$t=0.785$, $p>0.05$]. Bu bulgu, eğitimsel yaratıcı drama dersine yönelik tutum ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermektedir.

4.2.5. Katılımcıların Sınıf Değişkenine Göre Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumlarına Ait Bulgu ve Yorumlar

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarının sınıf değişkenine göre dağılımının ne şekilde olduğu aşağıdaki Tablo 13’te gösterilmektedir.

Tablo 13. Sınıf Değişkenine Göre Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumların Dağılımı

Boyutlar	Gruplar	n	$\bar{x}$	Sd	f	p
Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum	A) 1. sınıf	47	3.76	3	2.118	0.10
	B) 2. sınıf	47	3.78			
	C) 3. sınıf	57	3.55			
	D) 4. sınıf	32	3.77			
	Toplam	183	3.70	182		

“Yaratıcı drama dersine yönelik tutumda” katılımcıların tutumları arasında okumakta oldukları sınıf bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($f= 2.118$, $p>0.05$). Başka bir deyişle yaratıcı drama dersine yönelik tutumlar, sınıf seviyesine bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır.

4.3. Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği ile Eğitimsel Drama Uygulama Yeterlikleri Ölçeği ve Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon Analizi

Bu bölümde yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği ile eğitimsel drama uygulama yeterliği ölçeği ve alt boyutları arasında bulunan ilişkinin gücünü ortaya koymak adına gerçekleştirilen korelasyon analizi Tablo 14 aracılığı ile sunulmuştur.

Tablo 14. Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği ile Eğitimsel Drama Uygulama Yeterlikleri Ölçeğine Verilen Cevaplara İlişkin Pearson Korelasyon Katsayıları

N=183	Dramayı Planlama Yeterliği	Drama Sürecini Gerçekleştirme Yeterliği	Drama Sürecini Gerçekleştirme Yeterliği	Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliği	Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum
1	1				
2	0,696**	1			
3	0,589**	0,741**	1		
4	0,394**	0,513**	0,416**	1	
5	0,816**	0,967**	0,842**	0,514**	1

**p<0.01 düzeyinde anlamlı
 $r= 0,000-0,300$ arası düşük düzeyde ilişki, $0,301- 0,700$ arası orta düzeyde ilişki, $0,701- 1,00$ arası güçlü bir ilişki

Yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği ile eğitimsel drama uygulama yeterliği ve alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki vardır. Eğitimsel drama uygulama yeterliği ile yaratıcı drama dersine yönelik tutum arasında orta düzeyde pozitif yönlü; Eğitimsel drama uygulama yeterliği alt boyutları olan dramayı planlama yeterliği, drama sürecini gerçekleştirme yeterliği ve drama sürecini değerlendirme yeterliği ile yaratıcı drama dersine yönelik tutum arasında yüksek seviyede pozitif yönlü anlamlı

bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.01$). Başka bir ifadeyle eğitimsel drama uygulama yeterliği, drama s¼recini geręekleřtirme yeterliği, drama s¼recini geręekleřtirme ve değerlendirme yeterliği d¼zeyi arttıkça yaratıcı drama dersine y¼nelik tutumda daha olumlu olmaktadır.

V. BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesinde öğrenim gören Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının eğitimsel drama uygulama yeterlikleri ile yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Nicel bir araştırma olup ilişkisel tarama modeliyle yürütülen bu araştırmanın çalışma grubunu Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 2016-2017 eğitim-öğretim yılında öğrenim görmekte olan 183 Sosyal Bilgiler öğretmen adayı oluşturmaktadır.

Araştırma sonucunda çalışma grubunu oluşturan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitimsel drama uygulama yeterlikleri ile yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bağımsız değişkenlere ilişkin sonuçlar şu şekildedir:

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitimsel drama uygulama yeterliği ile cinsiyet bağımsız değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan analiz sonuçları ışığında elde edilen bulgularda eğitimsel drama uygulama yeterliği ölçeği drama planlama yeterliği, drama sürecini gerçekleştirme yeterliği ve drama sürecini değerlendirme yeterliği alt boyutlarında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Literatürdeki akademik çalışmalar incelendiğinde, ilgili araştırmayla çelişen ve örtüşen araştırmalara rastlamak mümkündür. İşyar (2017) sınıf öğretmenleriyle yaptığı çalışmada plan aşamasında katılımcıların eğitimde drama uygulama yeterliği algıları ile cinsiyet arasında erkekler lehine anlamlı farklılık olduğu, uygulama ve değerlendirme aşamalarında ise eğitimde drama uygulama yeterliği algısı ile cinsiyet arasında bayanlar lehine anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşmıştır. Koç (2013) yaptığı araştırma da drama planlama yeterliği, drama sürecini gerçekleştirme yeterliği ve drama sürecini değerlendirme yeterliği boyutları ile cinsiyet arasında anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Dramayı planlama yeterliği boyutunda erkekler lehine, dramayı gerçekleştirme ve dramayı değerlendirme boyutlarında ise bayanlar lehine anlamlı farklılık olduğunu saptamıştır. Altıntaş (2012) fen bilgisi öğretmeni adaylarının drama dersine yönelik ortalama öz yeterlik puanları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığını, Çetingöz (2012) araştırmasında okul öncesi öğretmen adaylarının drama yöntemini kullanmaya yönelik yeterlik düzeyleri ile

cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılaşmanın olmadığını belirlemiştir. Alanyazındaki araştırmalar değişkenlik göstermesinin nedenleri; yapılan çalışmaların farklı branşlara uygulanması, çalışmaların bazılarının öğretmen adaylarına bazılarının da öğretmenlere uygulanması ve uygulanan grupların çokluğu ve azlığı şeklinde söylenebilir. Yaptığımız çalışmada anlamlı farklılık çıkmamasına rağmen literatürdeki çalışmaların birçoğunda özellikle dramayı gerçekleştirme ve dramayı değerlendirme boyutlarında bayanlar lehine anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Bayan öğretmen adaylarının eğitimde drama öğretiminin kullanılmasını daha çok benimsediklerini söylemek mümkündür. Ayrıca kadın öğretmen adaylarının drama konusunda daha rahat mizaçlı oldukları ve rehberlik ile ilgili görevlerde daha başarılı oldukları yorumunda bulunulabilir.

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitimsel drama uygulama yeterliği ile daha önce drama eğitimi alma durumu bağımsız değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan analiz sonuçları ışığında elde edilen bulgularda eğitimsel drama uygulama yeterliği ölçeği boyutlarından drama planlama yeterliği, drama sürecini gerçekleştirme yeterliği ve drama sürecini değerlendirme yeterliği alt boyutlarında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Yıldırım (2008), Şahin (2006) ve Koç (2013) yaptıkları çalışmalarda eğitimde drama uygulama yeterlik ölçeği alt boyutlarıyla daha önce drama eğitim alma durumu arasında anlamlı farklılık olmadığını, İşyar (2017) ise yaptığı araştırmada planlama ve uygulama alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu, değerlendirme boyutunda anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Literatürdeki çalışmalara bakıldığında yaptığımız çalışmayla daha çok benzer çalışmaların olduğu görülmektedir. Daha önceden drama eğitim alma durumu öğretmen adaylarından çok fazla farklılık göstermemektedir. Bu sebepten dolayı drama eğitimi alma durumu, bütün öğretmen adaylarında birbirine benzerlik gösterdiğinden, drama eğitimi alma durumuna göre eğitimde drama uygulama biçimleri aynı düzeyde olabilmektedir.

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitimsel drama uygulama yeterliği ile tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılma durumu bağımsız değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan analiz sonuçları ışığında elde edilen bulgularda eğitimsel drama uygulama yeterliği ölçeği drama planlama yeterliği, drama sürecini gerçekleştirme yeterliği ve drama sürecini değerlendirme yeterliği alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Anlamlı farklılık her üç boyutta da tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılanların lehinedir.

Tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dramayı planlama yeterlik düzeyleri, drama sürecini gerçekleştirme yeterlik düzeyleri ve drama sürecini değerlendirme yeterliği düzeyler, tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılmayan sosyal bilgiler öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Tiyatro- sinema gibi etkinliklere katılmak öğretmen adaylarının hayal gücünün gelişmesine imkan sağlayabilmektedir. Hayal gücü gelişen öğretmen adayları drama etkinliklerine daha fazla katılım göstermektedir. Böylelikle tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılan öğretmen adayları, bu gibi etkinliklere katılmayan öğretmen adaylarına göre drama sürecinde planlamayı, drama sürecini gerçekleştirmeyi ve drama sürecini değerlendirmeyi daha iyi yapabilmektedirler.

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitimsel drama uygulama yeterliği ile mezun olunan lise türü bağımsız değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan analiz sonuçları ışığında elde edilen bulgularda eğitimsel drama uygulama yeterliği ölçeği drama planlama yeterliği, drama sürecini gerçekleştirme yeterliği ve drama sürecini değerlendirme yeterliği alt boyutlarında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. İşyar (2017) araştırmasında sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları fakülte ile eğitimde drama uygulama yeterlikleri arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Literatürde yapılan çalışmalar ile bizim yaptığımız çalışma birbirlerine paralellik göstermektedir. Tutuman (2011) ise Türkçe öğretmenleri ile yaptığı çalışmasında mezun olunan okul türü ile eğitimde drama uygulama yeterliği arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırmalarda mezun olunan okul türü ile eğitimde drama uygulamaya ilişkin yeterlik arasında anlamlı farklılık olmamasının nedeni, liselerde dramaya ilişkin bir eğitim-öğretim faaliyetinin bulunmamasından kaynaklanıyor olabilir.

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitimsel drama uygulama yeterliği ile okudukları sınıf bağımsız değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan analiz sonuçları ışığında elde edilen bulgularda eğitimsel drama uygulama yeterliği ölçeği drama planlama yeterliği alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu, drama sürecini gerçekleştirme yeterliği ve drama sürecini değerlendirme yeterliği alt boyutlarında ise anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Anlamlı farklılığın olduğu drama planlama yeterliği alt boyutunda anlamlı farklılaşma üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri arasında olduğu görülmüştür. Dördüncü sınıfta olan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının drama planlama yeterlik düzeyleri üçüncü

sınıfta olanlara oranla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Literatürdeki çalışmalara bakıldığında yaptığımız çalışma ile paralellik göstermemektedir. Altıntaş, Saylan ve Kaya (2016) yaptıkları çalışma da fen bilgisi dersinin dramayla işlenmesine yönelik tutum puanları ile sınıf değişkeni arasında anlamlı farklılık olmadığı, Altıntaş ve Kaya (2012) yaptıkları çalışmada fen bilgisi öğretmen adaylarının eğitimde drama kullanımı ile sınıf düzeyi arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Sınıf seviyesi yükseldikçe dramayı planlama düzeyinin de arttığı düşünülmektedir. Yani üst sınıflarda bulunan öğretmen adayları dramayla daha çok iç içe olduklarından dramayı planlama düzeyleri alt sınıflarda bulunan öğretmen adaylarına göre daha yüksek seviyede olabilirler.

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine yönelik tutum ile cinsiyet bağımsız değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan analiz sonuçları ışığında elde edilen bulgularda yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeğinde anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Çöme (2011), Çetingöz (2012) öğretmen adayları üzerinde yaptıkları çalışmalarda cinsiyet ile yaratıcı dramaya ilişkin tutum arasında anlamlı farklılık olduğunu, bu anlamlı farklılığın Çöme (2011) erkekler lehine, Çetingöz (2012) ise kızlar lehine olduğunu bulmuştur. Tutuman (2011), Yıldırım (2008) ve Maden (2010) ise öğretmenler üzerinde yaptıkları çalışmalarda, yaratıcı drama niteliklerini bilme, uygulama ve öz yeterlik düzeyi ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın bulunmadığı tespit etmişlerdir. Literatürdeki çalışmaların bu şekilde farklılık göstermesinin en önemli nedenlerinden biri farklı ölçme araçlarının kullanılmasıdır. Ayrıca ölçme araçlarının farklı branşlardaki öğretmen ve öğretmen adaylarına uygulanmasının da literatürdeki bu farklılığa neden olan diğer bir etken olduğunu söylemek mümkündür.

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine yönelik tutumları ile daha önce drama eğitimi alma durumu bağımsız değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan analiz sonuçları ışığında elde edilen bulgularda yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeğinde anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Anlamlı farklılık daha önce drama eğitimi almış katılımcıların lehine olduğu görülmüştür. Daha önce drama eğitimi almış sosyal bilgiler öğretmen adaylarının drama dersine yönelik tutumları daha önce drama eğitimi almamış olanlara göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Literatürdeki akademik çalışmalar incelendiğinde yaptığımız çalışmayla çelişen çalışmaların da

olduğunu görülmektedir. Güler (2015) ve Yönel (2004) yaptıkları çalışmalarda daha önce drama eğitim almış öğretmenler ile daha önce drama eğitimi almamış öğretmenlerin yaratıcı drama öz yeterlik durumları arasında anlamlı farklılığın olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Anlamlı farklılığın çalışmalara arasında değişkenlik göstermesi farklı ölçme araçlarının kullanıldığı ve farklı bölümlerde olan insanlara uygulanmış olmasından kaynaklandığını söylemek mümkündür. Gerçekleştirilen araştırmada, daha önce drama eğitimi almış sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumlarının daha önce drama eğitimi almamış sosyal bilgiler öğretmen adaylarına göre daha olumlu olmasının en önemli nedeni önceden drama eğitimi almış öğretmen adaylarının bu konu hakkında yaşamışlıklarının olmasından kaynaklanıyor olabilir. Daha önce eğitim alan öğretmen adayları bu konuyu üniversite döneminde gördüğünde pekiştirebilmekte ve daha iyi seviyelere gelebilmektedir.

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine yönelik tutumları ile tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılma durumu bağımsız değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan analiz sonuçları ışığında elde edilen bulgularda yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeğinde anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Anlamlı farklılık sinema-tiyatro gibi etkinliklere katılan katılımcıların lehine olduğu görülmüştür. Sinema-tiyatro gibi etkinliklere katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının drama dersine yönelik tutumları sinema-tiyatro gibi etkinliklere katılmayan olanlara göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Dramayla alakalı bazı etkinliklere katılım göstermek yaratıcı dramaya ilişkin tutumu olumlu etkileyebilmektedir. Sinema ve tiyatro gibi etkinliklerde rol yapan bireylerin olması bu gibi etkinliklere katılan bireylerin de rol yapma becerilerine katkı sağlayabilmektedir.

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine yönelik tutumları ile mezun olunan lise türü bağımsız değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan analiz sonuçları ışığında elde edilen bulgularda yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeğinde anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Yıldırım (2011) yaptığı araştırmada okulöncesi öğretmenlerinin mezun oldukları lise türü ile yaratıcı drama dersine yönelik tutum arasında anlamlı farklılaşmanın olmadığını saptamıştır. Bu da araştırmanın sonucuyla paralellik göstermektedir. Yaratıcı drama dersine ilişkin tutumların literatürdeki çalışmayla benzerlik göstermesinin nedeni lisans eğitiminde yaratıcı drama dersinde

görülen konuların ve temaların aynı olması ve bu dönemde elde edilen tutumların birbirine yakın olması olabilir.

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine yönelik tutumları ile okudukları sınıf bağımsız değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan analiz sonuçları ışığında elde edilen bulgularda yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeğinde anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Literatürdeki akademik çalışmalar incelendiğinde doğru ve ters orantılı çalışmaların olduğunu söylemek mümkündür. Yıldırım (2011) yaptığı araştırmada okulöncesi öğretmenlerinin sınıf değişkenine göre yaratıcı drama dersine yönelik tutum değerlerinin ortalamaları arasında anlamlı farklılığın olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Çelik (2017) okulöncesi eğitim öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 2., 3. ve 4. sınıf öğrencileriyle yaptığı çalışmada sınıf değişkeniyle yaratıcı drama dersine yönelik tutum arasında 2. sınıf öğrencileri lehine anlamlı farklılık olduğunu, Aslan (2014) ise yaptığı araştırmada 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin yaratıcı drama öz yeterliklerinin 1. ve 2. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Literatürde bulunan çalışmalarda yaratıcı drama dersine yönelik tutumun sınıf değişkenine göre yapılan analizlerin farklılık göstermesinin en önemli sebepleri öğretmen adaylarının aynı özveriyle derse konsantre olmaması ve yapılan çalışmaların farklı branşlardaki öğretmenlere uygulanması olduğu söylenebilir.

Eğitimsel drama uygulama yeterliği ile yaratıcı drama dersine yönelik tutum arasında orta düzeyde pozitif yönlü; eğitimsel drama uygulama yeterliği alt boyutları olan dramayı planlama yeterliği, drama sürecini gerçekleştirme yeterliği ve drama sürecini değerlendirme yeterliği ile yaratıcı drama dersine yönelik tutum arasında yüksek seviyede pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Başka bir ifadeyle eğitimsel drama uygulama yeterliği, drama sürecini gerçekleştirme yeterliği, drama sürecini gerçekleştirme ve değerlendirme yeterliği düzeyi arttıkça yaratıcı drama dersine yönelik tutumda daha olumlu olmaktadır.

5.2. Öneriler

5.2.1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

1. Gerçekleştirilen araştırma sonucuna göre tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılma durumu ile eğitimsel drama uygulama yeterliği arasında tiyatro-sinema gibi etkinliklere katılanlar lehine anlamlı farklılık olması nedeniyle, öğretmen adaylarına

verilen drama derslerinde teori dışında, uygulama ve tiyatro- sinema gibi etkinlikleri izleme gibi durumlar sağlanabilir.

2. Araştırma sonucuna göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarından dördüncü sınıfta bulunanların drama planlama yeterlik düzeyleri üçüncü sınıfta bulunanlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Üçüncü sınıflarda öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarına yönelik drama eğitime ilişkin kullanılan ders saatine ya da uygulamalara yönelik düzenlemeler yapılabilir.

3. Ders programlarının hazırlanmasında öğrencilerin dramaya ilişkin hazırbulunuşlukları dikkate alınmalıdır.

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Araştırma sosyal bilgiler öğretmen adaylarına uygulanmıştır. Farklı çalışmalarda farklı bölümlerde bulunan öğretmen adaylarının hem kendi aralarında hem de başka bölümde bulunan öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine ilişkin görüşleri incelenebilir.

2. Öğretmen ve öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine ilişkin tutumları ve eğitimsel drama uygulama yeterliklerine ilişkin farklı ölçme araçları kullanılabilir.

3. Daha geniş örneklem ile çalışma yapılarak araştırma sorularının güvenilirliği sağlanabilir.

4. Öğretmenlerin yaratıcı drama konusunda hizmet içi eğitim almaları sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. Ü. (2000). *Etkili Öğrenme ve Öğretme*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- Adıgüzel, Ö. (2010). Yazın Türleri ve Yaratıcı Drama İlişkisi. *Eğitimci Öğretmen Dergisi*, (3), 48-51.
- Adıgüzel, Ö. (2014). *Eğitimde Yaratıcı Drama*. Ankara: Pegem Akademi.
- Adıgüzel, Ö. (2007). Yaratıcı Drama (Okulöncesinde Drama ve İlköğretimde Drama) Derslerine İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(2), 1-12.
- Akın, M. (1993). *Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeylerdeki İlkokul Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Sosyalleşme Düzeylerine Yaratıcı Drama Eğitiminin Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Altıntaş, E. (2012). *Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Drama Yöntemiyle Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz Yeterlik ve Tutumlarının Belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri
- Altıntaş, E. ve Kaya, H. (2012). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Drama Yöntemiyle Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz-Yeterlik ve Tutumları. *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 28(4), 287-295.
- Altıntaş, E., Saylan, A. ve Kaya, H. (2016). Öğretmen Adaylarının Fen Bilimleri Dersinin Drama Yöntemi İle İşlenmesine Yönelik Öz Yeterlilik ve Tutumlarının Belirlenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, (49), 419-437.

- Aslan, G. (2014). *Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Öz Yeterlik Algılarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Aslan, N. (2006). Eğitimde Alternatif Bir Yöntem: Yaratıcı Drama, H.Ö. Adıgüzel. (Editör). *Yaratıcı Drama 1985-1998 Yazılar*. İkinci Baskı, Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Atalay, O. (2010). *İlköğretim 5.Sınıf Bilişim Teknolojileri Dersinin Öğretiminde Drama Yönteminin Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aykaç, M. (2008). *Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Dramanın Yöntem Olarak Kullanılmasının Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bağdatlı, M.İ. (2010). *İlköğretim Okullarında Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Derslerinde Eğitici Dramanın Kullanımı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bencik-Kangal, S. (2010). *Normal ve Üstün Yetenekli Çocukların Ahlaki Yargılarının Karşılaştırılması ve Yaratıcı Drama Programının Çocukların Ahlaki Yargılarına Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çakı, E. (2008). *Beşinci Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Bir Yöntem Olarak Drama Tekniği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Çakır, B. (2008). *Anasınıfı Türkçe Dil Etkinliklerinde Yaratıcı Drama Yönteminin Etkililiği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

- Çakmakçı, E. (2009). *Karar Verme Becerilerin Kazandırılmasında Drama Dersinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencileri Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Çalışkan, N. ve Karadağ, E. (2005). Dramada Beden Dili. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (6)2, 103-113.
- Çalışkan, N. ve Karadağ, E., (2008). *İlköğretimde Drama* (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çelik, M. (2017). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Özyeterliklerinin İncelenmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 124-134.
- Çelikkaya, T. (2002). *İlköğretim I. Kademe Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konularının Öğretimi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Çetingöz, D. (2012). Okul Öncesi Eğitimi Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Özyeterlikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (42), 131-142.
- Çöme, A. (2011). *Okul Yöneticilerinin Eğitimde Yaratıcı Drama Faaliyetlerine İlişkin Tutumları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dalbudak, Z. (2006). *Anaokulu Öğretmenlerinin Drama Etkinliklerini Kullanmaları Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demircan, Ö. (2002). *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*. İstanbul: D.R. Yayınları.
- Dökmen, Ü. (2002). *İletişim Çatışma ve Empati*. İstanbul: Sistem Yayınları.

- Erdem-Zengin, E. (2014). *Yöntem Olarak Yaratıcı Drama Kullanımının İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki Değerlere Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Erdoğan, C. (2016) *Yaratıcı Drama Yönteminin İlkokul İkinci Sınıf İngilizce Dersi Meyveler (Fruits) Ünitesindeki Sözcük Öğrenme Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erdoğan, G. (2006). *İlköğretim 8. Sınıf (14-15 Yaş) Öğrencilerinin Depresif Belirti ve Öz Kavram Düzeylerine Yaratıcı Drama Çalışmalarının Etkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Esen, M., (2008), IX. *Sınıf Coğrafya Dersi Konularının (Yerkürenin Günlük Hareketi, İklim Bilgisi, Toprak Coğrafyası ve Jeolojik Zamanlar) Öğretiminde Drama Yöntemi İle Klasik Yöntemlerin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Eti, İ. (2010). *Drama Etkinliklerinin Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 5-6 Yaş Grubu Çocukların Sosyal Becerileri Üzerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Güler, M. (2015). *Sınıf ve Branş Öğretmenlerinin Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Öz Yeterlik Algı Düzeyleri ve Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Amasya.
- Güler, T. (2007). *Din ve Ahlak Öğretiminde Drama Örnekleri*. Ankara: Nobel Yay.
- Günaydın, G. (2008). *İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretiminde Drama Yönteminin Erişi ve Tutum Üzerindeki Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

- Güneysu, S. (1991). *Eğitimde Drama*. Ya-Pa 7. Okul Öncesi Eğitim ve Yaygınlaştırma Semineri. Ya-Pa Yayın Pazarlama, S: 41-43. İstanbul.
- Gürol, A. (2002). *Okulöncesi Eğitim Öğretmenleri İle Okulöncesi Öğretmen Adaylarının Eğitimde Dramaya İlişkin Kendilerini Yeterli Bulma Düzeylerinin Belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- İşyar, Ö. Ö. (2017). *Sınıf Öğretmenlerinin Eğitimde Drama Kullanımına İlişkin Yeterlilik Alguları ve Drama Kavramına Yönelik Metaforları İle Görüşlerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Kabapınar, Y. (2007). *İlköğretimde Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Maya Akademi Yayınları.
- Kara, Ö. T. (2010). *Dramayla Öykü Oluşturma Yönteminin İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Öğretimine Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Karadağ, B. (2015). *Sınıf Öğretmeni Adaylarına Metaforik Alguları Doğrultusunda Yaratıcı Drama Yöntemiyle Demokratik Değerlerin Kazandırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Karadağ, E., Korkmaz, T., Çalışkan, N. ve Yüksel, S. (2008). Drama Lideri Olarak Öğretmen ve Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliliği Ölçeği Geçerlilik ve Güvenirlik Analizleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 169-196.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın
- Kılıç, D. (1997). İlkokul 5.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretmenlerin Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, (232), 30-34.

- Koç, İ. (2013). *Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Drama Yöntemini Uygulama ve Drama Tekniklerine İlişkin Yeterliliklerinin Belirlenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Koç, İ. (2009). *Yabancı Dil Öğretiminde Drama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum
- Kök, A. (2010). *İlköğretim Okulları Görsel Sanatlar Dersinde Müze Bilinci Öğrenme Alanına Yönelik Yaratıcı Drama Uygulamaları ve Öğrenci Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Küçükahmet, L. (2001). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Maden, S. (2010). Türkçe Öğretmenlerinin Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Öz Yeterlilikleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(14), 259-274.
- Malbeği, F. (2011). *Drama Yönteminin Sosyal Bilgiler Dersi Başarısına ve Bilinçli Tüketici Düzeyine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Nayci, Ö. (2011). *İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Drama'nın Bir Yöntem Olarak Kullanılmasının Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Okvuran, A. (2003). Drama Öğretmeninin Yeterlilikleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 36(1-2), 81-87
- Ömeroğlu, E. (1990). *Anaokuluna Giden Beş-Altı Yaşındaki Çocukların Sözel Yaratıcılıklarının Gelişimine Yaratıcı Drama Eğitiminin Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Özcan, H. (2004). *İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konularının Öğretiminde Drama Yönteminin Kullanılması (Kazan İlçesi Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Öztürk, A. (2001). Eğitim-Öğretimde Yeni Bir Yaklaşım: Yaratıcı Drama. *Kurgu Dergisi*, (18), 251-259.
- Rüzgar, M. A. (2014). *6. Sınıf Sosyal Bilgiler Programındaki İpek Yolunda Türkler Ünitesinde Geçen Gök Kavramının Drama Yöntemiyle İşlenmesinin Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.
- Samsunlu, Ö. (2015). *Özel Eğitim Dersinde Yaratıcı Drama Yöntemi Kullanılmasının Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşlerine Etkisi ve Bu Yöntemin Uygulanabilirliğine İlişkin Öğretmen Adayı Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- San, İ. (1985). *Sanat ve Eğitim*. Ankara: Ankara Üniversitesi E.B.F Yayınları.
- Saraç, A. (2015). *Sosyal Bilgiler Dersinde Drama Yöntemi Kullanılmasının Tutum, Başarı ve Kalıcılığa Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Sarı, D. (2017). *İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Drama Yöntemi Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına, Tutumlarına ve Öğretimin Kalıcılığına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu.

- Şahin, B. (2006). *Mersin İl Merkezindeki Devlet ve Özel İlköğretim Okullarındaki İngilizce Öğretmenlerinin Öğretim Etkinliği İçerisinde Dramayı Kullanma Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Şenol, Z. (2011). *Deyimlerin Yaratıcı Drama Yöntemiyle Öğretimi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Şimşek, E. (2001). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Drama Yönteminin Kalıcılığın Arttırılmasında Kullanımı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Tımbıl, N. (2008). *İlköğretim II. Kademe Fen Öğretiminde Aktif Öğrenme Yaklaşımı ve Drama Tekniği Kullanılmasının Öğrenci Başarılarına Etkilerinin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Topçu, A. K. (2008). *Görsel Sanatlar Eğitiminde Bir Öğretim Yöntemi Olarak Yaratıcı Drama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Tulgay, B. (1997). *Yaratıcı Drama Eğitimi Alan ve Almayan Ergenlerin Yaratıcılıklarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tutuman, O.Y. (2011). *Türkçe Öğretmenlerinin Yaratıcı Drama Uygulama Yeterlilikleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Üstündağ, T. (1994). *Günümüz Eğitiminde Dramanın Yeri*. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, (37) 1-32.

- Üstündağ, T. (2010). *Yaratıcı Drama Öğretmeninin Günlüğü*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Yetim, B.N. (2015). *Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yardımseverlik ve Dayanışma Değerlerinin Öğretiminde Kullanılan Örnek Olay ve Drama Yöntemlerinin Etkililiğinin İncelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Yıldırım, N. (2008). *İlköğretim Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Yaratıcı Drama Yöntemine İlişkin Yeterlilik ve Uygulama Düzeylerinin Belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Yıldırım, Y. (2011). *Okul Öncesi Eğitimi Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Drama Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Yılmaz, S. (2012). *Sosyal Bilgiler Derslerinde Drama Yöntemi İle Öğretimin Öğrencilerin Sosyal Beceri, Empatik Beceri ve Akademik Başarı Düzeylerine Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi, Erzurum.
- Yönel, A. (2004). *Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

EKLER

Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği İzni

ÖLÇEK KULLANIM İZİNİ

Gelen Kutusu x

 Harun düNDAR <harundundar21@gmail.com> 16.05.2017 ☆
Alıcı: omeradiguzel ▾
Sayın Prof.Dr. ÖMER ADIGÜZEL
Ömer Halisdemir Üniversitesin'de Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde yüksek lisans yapmaktayım(Harun DÜNDAR).Bir tez çalışmasına başlayacağım. Eğer sizin içinde uygunsa tez çalışmamda "YARATICI DRAMA DERSİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ" nizi kullanmak istiyorum. İyi günler ve iyi çalışmalar

 omer adiguzel <omeradiguzel@gmail.com> 16.05.2017 ★
Alıcı: bana ▾
Sayın Dündar, çalışmanız tamamlandıktan sonra bir örneğini tarafıma göndermeniz şartıyla ölçeği memnuniyetle kullanabilirsiniz...
Selamlarımla...
Ömer Adıgüzel
Harun düNDAR <harundundar21@gmail.com> şunları yazdı (16 May 2017 15:51):
...

Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliği Ölçeği İzni

Harun dündar <harundundar21@gmail.com>

16.05.2017 ☆

Alıcı: engin.karadag ▾

Sayın Prof.Dr. Engin KARADAĞ

Ömer Halisdemir Üniversitesin'de Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde yüksek lisans yapmaktayım(Harun DÜNDAR).Bir tez çalışmasına başlayacağım. Eğer sizin içinde uygunsa tez çalışmamda 'Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliği Ölçeği'nizi kullanmak istiyorum. İyi günler ve iyi çalışmalar

Engin Karadağ <engin.karadag@hotmail.com>

16.05.2017 ★

Alıcı: bana ▾

Merhaba Harun;

Ölçeği kullanabilirsin. Kolaylıklar dilerim.

Anket Uygulama İzni

E-İmzalıdır

T.C.
ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 98862767-302.08.01-E.211
Konu: Araştırma İzni

05/06/2017

Sayın Harun DÜNDAR
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı
Sosyal Bilimler Eğitimi Bilim Dalı
Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi

Ömer Halisdemir Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın 31.05.2017 tarih ve 69972237-302.08.01-E.984 sayılı yazısı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Doç. Dr. Kubilay YAZICI
Müdür V.

EK: İlgili Yazı ve Eki (5 Sayfa)

Bu belge 5070 sayılı e-İmza Kanununa göre ... Sayılı UNAL tarafından 05.06.2017 tarihinde e-İmzalanmıştır.
Eveçağınza <http://eimza.ohu.edu.tr/eimza/default.aspx> linkinden 3B183F8F3D kodu ile doğrulayabilirsiniz.

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü **Tel:0388 225 43 30** **Fax:0388 225 27 30**
web: <http://www.ohu.edu.tr/ebe> e-mail: ebe@ohu.edu.tr

E-İmzalıdır

T.C.
ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 69972237-302.08.01-E.984
Konu : Harun DÜNDAR'ın Araştırma İzni

31/05/2017

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : a)25/05/2017 tarihli ve 98862767-302.08.01-E.200 sayılı yazınız.
b)Eğitim Fakültesi Dekanlığının 30.05.2017 tarihli ve 46810852-302.08.01-1238 sayılı yazısı

Enstitünüz Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Harun DÜNDAR Yrd. Doç. Dr. Salih USLU danışmanlığında "Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının Eğitimsel Drama Uygulama Yeterlikleri ile Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumları" konulu yüksek lisans tezi çalışmasına Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programında öğrenim gören öğrencilere ölçek uygulama isteğinin uygun görüldüğüne dair Eğitim Fakültesi Dekanlığının ilgi b)'de kayıtlı yazısı ekte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Mustafa BAYRAK
Rektör Yardımcısı

Ek:
1-İlgi yazı (3 sayfa)

Bu belge 5070 sayılı e-İmza Kanununa göre Prof. Dr. Mustafa BAYRAK tarafından 31.05.2017 tarihinde e-imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu (http://www.ozgurimza.com.tr/validasyon?code=91FCE1D8435)

Ömer Halisdemir Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Başkanlığı İncir Yolu Üzümü Mescidi Yerleşkesi NİĞDE
Telefon : +9388) 225 2708 Faks : +9388) 225 27 01 www.oigib@ohu.edu.tr

E-İmzalıdır

T.C.
ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 69972237-302.08.01-E.954
Konu : Harun DÜNDAR'ın Araştırma İzni

26/05/2017

EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

İlgi : Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğünden 25.05.2017 tarihli ve 98862767-302.08.01-E.200 sayılı yazısı.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Harun DÜNDAR Yrd. Doç. Dr. Salih USLU danışmanlığında "Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının Eğitimsel Drama Uygulama Yeterlikleri ile Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumları" konulu tez çalışmasını Fakülteniz Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda öğrenim gören öğrencilere uygulama isteği ile ilgili ilgide kayıtlı yazı ekte gönderilmiştir. Konu ile ilgili 31.05.2017 tarihine kadar Rektörlüğümüze bilgi verilmesi hususunda;

Gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Mustafa BAYRAK
Rektör Yardımcısı

Ek:
1-İlgi yazı ve ekleri (8 Sayfa)

Bu belge 5070 sayılı e-İmza Kanununa göre Prof.Dr. Mustafa BAYRAK tarafından 26/05/2017 tarihinde oluşturulmuştur.
Doğrulama Kodu: <http://nkzts.aku.edu.tr/nkzts/ak/DoGu.aspx?Code=C83D158794>

Ömer Halisdemir Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Başkanlığı Bar Yolu Üzüm Marmak Yerleşkesi NİĞDE
Telefon : (0388) 225 7708 Faks : (0388) 225 77 01 www.ohu.edu.tr

T.C.
ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞI

Sayı : 46810852-302.08.01-1218
Konu : Harun DÜNDAR'ın Araştırma İznü

30.05.2017

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 26.05.2017 tarih ve 69972237-302.08.01-E.954 sayılı yazınız.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Harun DÜNDAR'ın, Yrd. Doç. Dr. Salih USLU danışmanlığında "Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının Eğitimsel Drama Uygulama Yeterlilik İle Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumları" konulu yüksek lisans tezi kapsamında, Fakültemiz Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programında öğrenim gören öğrencilere ölçek uygulama işteği Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Gereğine ve bilgilerinize arz ederim.

Doç. Dr. Seher MANDACI ŞAHİN
Dekan a.
Dekan Yardımcısı

Ek: Bölüm Başkanlığı Yazısı(2 sayfa)

T.C.
ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞI
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölüm Başkanlığı

Sayı :97207387-302.08.01-2345
Konu : Harun DÖNDAR'ın Araştırma İzni

30.05.2017

DEKANLIK MAKAMINA

İlg: Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın 26.05.2017 tarih ve 69972237-302.08.01-E.954 sayılı yazısı.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilimler Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Harun DÖNDAR'ın, Yrd. Doç. Dr. Salih USLU danışmanlığında "Sosyal Bilimler Öğretmeni Adaylarının Eğitimsel Drama Uygulama Yeterlikleri ile Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumları" konulu yüksek lisans tezi çalışması kapsamında, Bölümümüz Sosyal Bilimler Öğretmenliği öğrencilerine örnek uygulama talebi Bölüm Başkanlığımızca uygun görülmektedir.

Gereğine arz ederim.

Doç. Dr. Duygu UÇGÜN
Bölüm Başkanı V.

Ek: ABD Yazısı (1 sayfa)

T.C.
ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞI
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü
Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı Başkanlığı

Sayı : 97207387-302.08.01-295
Konu : Harun DÜNDAR'ın Araştırma İzni

30.05.2017

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ BÖLÜM BAŞKANLIĞINA

İlgi: Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın 26.05.2017 tarih ve 69972237-302.08.01-E.954 sayılı yazısı.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölüm Dalı yüksek lisans öğrencisi Harun DÜNDAR'ın, Yrd. Doç. Dr. Salih USLU danışmanlığında "Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının Eğitimsel Drama Uygulama Yeterlikleri ile Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumları" konulu yüksek lisans tezi çalışması kapsamında Sosyal Bilgiler Öğretmenliği öğrencilerine örnek uygulama talebi Ana Bilim Dalı Başkanlığımıza uygun görülmektedir.

Gereğine arz ederim.

Doç. Dr. Habi TOKCAN
Ana Bilim Dalı Başkanı V.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Harun DÜNDAR
Doğum Yeri ve Tarihi : Diyarbakır 1989
Medeni Hali : Bekar
İletişim Bilgileri :harundundar21@gmail.com
05071647061 (GSM)

EĞİTİM

2005-2008 Mersin gazi lisesi
2010-2014 Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
2015-2018 Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı

İŞ DENEYİMİ

YABANCI DİL

İngilizce

